

**Департамент культури, туризму та культурної спадщини  
Кіровоградської обласної державної адміністрації  
Обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д.І.Чижевського**



**Федір Шепель**

**До 60-річчя від дня народження**

**Бібліографічний покажчик**

**Кропивницький – 2017**

Федір Шепель. Бібліографічний покажчик. До 60-річчя від дня народження // Департамент культури, туризму та культурної спадщини Кіровоградської обласної державної адміністрації, обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д.І.Чижевського, м. Кропивницький; укладачі: Макарова Т.П., Маламен О.П., Нельга О.Е., Пивовар Н.П. – Кропивницький. – 2017.

У бібліографічному покажчику подано інформацію про життєвий і творчий шлях історика, краєзнавця Ф.О.Шепеля.

Для істориків, архівістів, бібліографів, літературознавців, краєзнавців, широкого загалу.

Упорядники:

Макарова Т.П.

Маламен О.П.

Нельга О.Е.

Пивовар Н.П.

Автор вступної статті: Бондар В.В.

Редактор: Козлова В.А.

Відповідальна за випуск: Гаращенко О. М.

## Від упорядників

Цей біобібліографічний покажчик укладено до 60-річчя від дня народження члена Національної спілки журналістів України, члена Національної спілки краєзнавців України, Почесного краєзнавця Кіровоградщини Федора Олександровича Шепеля. Видання відображає багатоманітну палітру публіцистичної діяльності відомого кіровоградського історика, краєзнавця. Покажчикові передуює вступна стаття голови обласної організації НСПУ Василя Бондаря, яка дає загальну характеристику краєзнавчої діяльності Федора Шепеля.

До покажчика вміщено автобіографічний нарис ювіляра, бібліографію його публікацій, перелік публікацій про нього та добірку фотографій з особистого архіву. Видання акумулює інформацію за 27 років краєзнавчої діяльності (1990–2017) і на липень 2017 року налічує 550 позицій, більшість з яких переглянуто *de visu*. Деякі описи, що входять до покажчика, супроводжуються анотаціями. Покажчик складено на основі каталогів і картотек Кіровоградської ОУНБ ім. Д.І.Чижевського та списків публікацій, переданих Ф.О.Шепелем. Проте у зв'язку з наявністю лакун у фондах бібліотеки ряд матеріалів виявилися недоступними аналізу, тому включено тільки інформацію, яка буде доступна користувачам.

Матеріали розміщено за хронологією, у межах окремого року – в алфавітному порядку. Описи й скорочення здійснено відповідно до стандартів України в бібліотечній справі. Усі видання подаються мовою публікації, зберігаються орфографічні норми оригіналу. Довідково-бібліографічний апарат видання - іменний покажчик, складений за зведеним російсько-українським алфавітом. Присутня система відсилок, оскільки автор має цілий перелік псевдонімів (Н.Читальник, А.Василик, Андрій Василько, В.Куриполе, А.Безпечний, В.Вечірній, А.Кодацький, Д.Божий, О. Хрисаненко, Ф.Сухов, Кравченко В., Швайченко Б, Федоренко О, Олександренко Ф.) Видання адресоване бібліографам, літературознавцям, науковцям, краєзнавцям, бібліотекарям, широкому загалу, небайдужому до української історії та історії нашого краю. Висловлюємо щирі вдячність Ф.О.Шепелю за надання списку своїх друкованих праць, а також письменнику, краєзнавцю Василю Васильовичу Бондарю за написання передмови спеціально для цього видання.

## Передмова

### ВІН ПРИЙШОВ ВЧАСНО

Палітра краєзнавчої журналістики в наших приінгульських степах нині щедра й розмаїта. Але й у цьому розмаїтті не губиться ім'я Федора Шепеля. І не просто не губиться, а сяє як одне з найясніших. Власне, він і сприяв цьому розмаїттю та щедрому наповненню. Бо так було не завжди, адже відомо, що в радянські часи на публікації про своє навіть недалеке минуле накладалось табу, якщо воно випадало з прокомуністичного прямування.

Федора Шепеля у краєзнавство покликала доля. Не побоююсь сказати: краєзнавцем він став з Божої волі. Посудіть самі: чого це раптом випускникові історичного факультету, який мав навчати учнів сільської школи рідній історії, а згодом студентів педагогічного інституту чужій, раптом забаглося досліджувати білі плями історії місцевої, досі замовчуваної, і ті дослідження виставляти напоказ у тиражованих виданнях? Це ж не випадково. У краєзнавство він прийшов вчасно: на межі 80-90-их минулого сторіччя якраз відчинялися широко двері в архіви, а він уже був і фахово, і морально готовий. У заголовку однієї з перших його публікацій у періодиці є ті визначальні два слова: «відродження нації». Це вони так магічно подіяли на молодого і скромного, але допитливого й талановитого.

Сьогодні важко уявити елісаветсько-зінов'євсько-кіровоградсько-кропивницьке краєзнавство без Федора Шепеля. Просто неможливо. Я міг би не одну сторінку змережити розповідями про цікаві відкриття краєзнавця, бо готував, без перебільшення, з охотою десятки його публікацій у збірниках та часописах до друку, але не стану цього робити, оскільки сам історик-журналіст сказав яскраво й точно про це в есеї «Як мене знайшло краєзнавство».

Характерні ознаки його почерку. Найперше: ексклюзив – його свідомо метода: за рідкісними винятками він може писати про відоме – хіба тоді, коли про знану подію чи особу знаходить щось невідоме, або уточнює. Друге: відданість документу – автор ні на крок не відступає від джерела, навіть тоді, коли воно гірке чи гниле, а хочеться бачити прозорим і пахучим. Шепелю не раз закидали надмір цитування, проте він як історик найкраще знає, що оригінал переконливіший від усякого переказу. Третє: інтрига, якою він здебільшого тримає увагу читача від заголовка до останнього абзацу. Четверте: його письмо українське на колір, на запах і на смак – навіть тоді, коли мова заходить про чуже й вороже. І п'яте, і шосте може бути... Кожен читач собі додасть ознак інших, залежно від освіченості-зацікавленнь, часу прочитання, настрою. І чекатиме (чи шукатиме) публікацій у вчорашніх-завтрашніх періодичних виданнях з підписами: Читальник, Кодацький, Божий, Куриполе, Кубанченко...

*Василь Бондар*

## Біографія Ф.О.Шепеля

Федір Олександрович Шепель народився 2 травня 1957 року в селі Любимівка Софіївського району Дніпропетровської області в хліборобській родині. Після закінчення місцевої восьмирічки навчався в районній середній школі. У 1979 році з відзнакою закінчив історичний факультет Дніпропетровського державного університету імені 300-річчя воз'єднання України з Росією. Вчителював за направленням у Водянській середній школі згаданого району. З 1982 по 1984 рік викладав історію країн Азії та Африки в Кіровоградському державному педагогічному інституті імені О.С.Пушкіна. Був кореспондентом газети „Народне слово”, заступником редактора журналу „Поріг” (1992). Член Національної спілки журналістів України з 1993 року (псевдоніми Н.Читальник, В.Куриполе, А.Кодацький та інші).

Понад двадцять років пропрацював у прес-підрозділах управління Служби безпеки України в Кіровоградській області та прокуратури області. Автор численних публікацій історико-краєзнавчого характеру в обласних та центральних періодичних виданнях. Лауреат премій імені Володимира Винниченка газети „Народне слово” (1994) та Кіровоградської обласної імені Володимира Ястребова (1994). Відзначався Центральним правлінням Всеукраїнського товариства „Просвіта” імені Тараса Шевченка, Національною спілкою краєзнавців України.

## I. Публікації Ф.О.Шепеля

### 1.1. Книги

1. Гончаренко Валерій Васильович. Лиш світитися Україною...: поезії / Валерій Гончаренко; упор. Ф. Шепель; за ред. Василь Бондар. - Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2015. - 323,[1] с. : іл
2. Історія України: 1917-1992: Довідник / Укл. М.Читальник. - К.: Знання, 1993. - 126, [1] с. - (Сер. "Історія Вітчизни" ; 1992). - Назва обкл.: Україна: 1917-1992
3. Кіровоградщина: Історія. Традиції. Сучасність: до 70-річчя Кіровоградської області / Олександр Босий, Павло Босий, Володимир Босько та ін.; за заг. ред : О. В. Чуднова. - Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2008. - 639,[1] с.: кол. іл., фото. кол. - Бібліогр. с. 634-636  
Ф.О.Шепель- член авторського колективу даного видання.

4. УПА: спогади, документи / НАН України, Ін-т укр. археографії та джерелознавств ім. М. С. Грушевського, Нац. ун-т "Києво-Могилянська академія", Канадський ін-т укр. студій; гол. упор. Юрій Мицик; упор. Василь Даниленко, Людмила Іваннікова, Федір Шепель [та ін.]. - К.: Фоліант, 2016. - 539,[1] с
5. Шепель Федір Олександрович. Ніхто не хотів померати, або Репресований Єлисавет-Зінов'євськ-Кірове-Кіровоград / Федір Шепель. - Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. - 389,[1] с.: фото. - (Сер. "Єлисаветградське коло")

## 1.2. Статті з окремих видань

6. Шепель Федір. Уроки української... // Час "чорного ворона": нариси / Упоряд. В.О.Онишко і В.В. Бондар. - Кіровоград: Центрально-Українське вид-во, 1995. – С. 36-41
7. Шепель Федір. Минуле Товариства „Просвіта” в нашому краї // Матеріали науково-теоретичної конференції "Реабілітовані історією. Центральна Україна. 1917-1991 роки": 28-29 жовтня 1997 року / Кіровоград. обл. держ. адміністрація, КДПУ ім.В.Винниченка, Наук.-ред. відділ по підгот. вид. "Реабілітовані історією. Кіровоградська область.", Наук. центр дослідж. історії Центр. України Ін-ту історії України НАН України; Редкол.: Суворов М.М. (голова) та ін. - Кіровоград: КДПУ ім. В.Винниченка, 1997. – С. 24-28
8. Шепель Федір. Репресована гімназія // Єлисаветградська гімназія / Відп. ред., авт. передм., комент., хронології, програми та прим. В. Громовий. - Кіровоград: Українська гімназія. - 1997. - (Б-чка гімназиста і викладача гімназії)  
Кн.1 / автори: С. Литвин та ін.; пер. та ред. текстів Г. Ткаченко, І. Кривогуб. - 1997. – С. 54-55
9. Шепель Ф. Репресії проти римо-католиків на Кіровоградщині у 1930-ті роки // Краєзнавці Кіровоградщини - 10-ій річниці незалежності України: Матеріали обласної краєзнавчої конференції 22 травня 2001 року / Управління культури Кіровоградського облвиконкому, Кіровоградський обласний краєзнавчий музей; ред.: Н.В. Сліпченко, В.В. Дацька, К.В. Шляховий. - Кіровоград, 2002. – С. 26-30
10. З матеріалів, виявлених в архівах Ф.Шепелем // Український голокост 1932-1933: Свідчення тих, хто вижив / Нац. ун-т "Києво-Могилянська

академія", Ін-т укр. археографії ім. М.С.Грушевського НАН України, Канадський ін-т укр. студій Альбертського університету; укл. Юрій Мицик. - К.: КМ Академія, 2003. – С276-279. - (Сер. "Пам'яті жертв голодомору 1932-1933")

11. Шепель Федір. Історія нашого краю у вісімнадцятому столітті на сторінках „Русской старины” та „Исторического вестника”// Наш край у XVIII столітті: Матеріали обласної науково-практичної історико-краєзнавчої конференції / Кіровоградський обл. ін-т післядипломної пед. освіти, Обл. орг. Т-ва охорони пам'яток історії та культури; укл. Л. А. Гайда. - Кіровоград, 2003. – С. 23-26
12. Шепель Федір. „Вони читали заборонену літературу”// Реабілітовані історією: Кіровоградська область / Упор. Василь Бондар, Редкол.: П. Т. Тронько, Ю. З. Данилюк, О. П. Реєнт та ін. - Кіровоград: Антураж А. - 2004. - (Сер. "Реабілітовані історією")  
Кн.2: Добровеличківський, Долинський, Знам'янський, Кіровоградський, Компаніївський райони / Ред. В. В. Бондар, Т. А. Карауш та ін. - 2004. – С. 142-144
13. Шепель Федір. „Дело № 66181”, або Про військово-націоналістичну організацію // Реабілітовані історією: Кіровоградська область / Упор. Василь Бондар, Редкол.: П. Т. Тронько, Ю. З. Данилюк, О. П. Реєнт та ін. - Кіровоград: Антураж А. - 2004. - (Сер. "Реабілітовані історією")  
Кн.2: Добровеличківський, Долинський, Знам'янський, Кіровоградський, Компаніївський райони / Ред. В. В. Бондар, Т. А. Карауш та ін. - 2004. – С. 23-26
14. Шепель Федір. І в Парижі знають, що СБУ займається реабілітаційною роботою //Пристайко Володимир Ілліч. Я жив разом із країною...: інтерв'ю, виступи, коментарі / Володимир Пристайко. - К.: Сфера, 2004. – С.78-80
15. Шепель Федір. „Малювали вождям різки і вуса” // Реабілітовані історією: Кіровоградська область / Упор. Василь Бондар, Редкол.: П. Т. Тронько, Ю. З. Данилюк, О. П. Реєнт та ін. - Кіровоград: Антураж А. - 2004. - (Сер. "Реабілітовані історією")  
Кн.2: Добровеличківський, Долинський, Знам'янський, Кіровоградський, Компаніївський райони / Ред. В. В. Бондар, Т. А. Карауш та ін. - 2004. – С. 479-480
16. Шепель Федір. Гірка „ягода” дворянина Жерделі // Реабілітовані історією.

- Кіровоградська область / ред. П. Т. Тронько [та ін.]. - Кіровоград: Антураж А. - 2008. - (Сер. "Реабілітовані історією")  
Кн. 3: Маловисківський, Новгородківський, Новоархангельський, Новомиргородський, Новоукраїнський райони / ред.: В. О. Черниш, В. В. Бондар, І. В. Волков, упор. Василь Бондар [та ін.]. - 2005. – С. 15-17
17. Шепель Федір. Документ НКВС як дзеркало доби беззаконня, або Що таке діяти тихою сапою // Реабілітовані історією. Кіровоградська область / ред. П. Т. Тронько [та ін.]. - Кіровоград: Антураж А. - 2008. - (Сер. "Реабілітовані історією")  
Кн. 3: Маловисківський, Новгородківський, Новоархангельський, Новомиргородський, Новоукраїнський райони / ред.: В. О. Черниш, В. В. Бондар, І. В. Волков, упор. Василь Бондар [та ін.]. - 2005. – С. 192-193
18. Шепель Федір. Останній товариш Миколи Вороного // Реабілітовані історією. Кіровоградська область / ред. П. Т. Тронько [та ін.]. - Кіровоград: Антураж А. - 2008. - (Сер. "Реабілітовані історією")  
Кн. 3: Маловисківський, Новгородківський, Новоархангельський, Новомиргородський, Новоукраїнський райони / ред.: В. О. Черниш, В. В. Бондар, І. В. Волков, упор. Василь Бондар [та ін.]. - 2005. – С. 391-393
19. Шепель Федір. Під недремним оком ДПУ // Реабілітовані історією. Кіровоградська область / ред. П. Т. Тронько [та ін.]. - Кіровоград: Антураж А. - 2008. - (Сер. "Реабілітовані історією")  
Кн. 3: Маловисківський, Новгородківський, Новоархангельський, Новомиргородський, Новоукраїнський райони / ред.: В. О. Черниш, В. В. Бондар, І. В. Волков, упор. Василь Бондар [та ін.]. - 2005. – С. 389-391
20. Шепель Федір. „Служил у Петлюры?” Хроніка вчорашнього дня // Реабілітовані історією. Кіровоградська область / ред. П. Т. Тронько [та ін.]. - Кіровоград: Антураж А. - 2008. - (Сер. "Реабілітовані історією")  
Кн.3: Маловисківський, Новгородківський, Новоархангельський, Новомиргородський, Новоукраїнський райони / ред.: В.О. Черниш, В. В. Бондар, І. В. Волков, упор. Василь Бондар та ін. - 2005. – С. 190-191
21. Зі статті Ф.Шепеля „Справа „ШКОЛА” // Український голокост 1932-1933: Свідчення тих, хто вижив / Нац. ун-т "Києво-Могилянська академія", Ін-т укр. археографії ім. М.С.Грушевського НАН України, Канадський ін-т укр. студій Альбертського ун-ту, Українсько-канадський



дослідно-документаційний центр, Державний комітет архівів України . -  
К.: Видавничий дім "КМ Академія". - 2005  
Том 2: / Укл. Юрій Мицик. - 2005. – С. 332-334

22. Шепель Федір. Ставили в селі кінокартину... // Реабілітовані історією. Кіровоградська область / ред. П. Т. Тронько [та ін.]. - Кіровоград: Антураж А. - 2008. - (Сер. "Реабілітовані історією")  
Кн. 3: Маловисківський, Новгородківський, Новоархангельський, Новомиргородський, Новоукраїнський райони / ред.: В. О. Черниш, В. В. Бондар, І. В. Волков, упор. Василь Бондар [та ін.]. - 2005. – С. 27-30
23. Шепель Федір. Та, що знала // Реабілітовані історією. Кіровоградська область / ред. П. Т. Тронько [та ін.]. - Кіровоград: Антураж А. - 2008. - (Сер. "Реабілітовані історією")  
Кн. 3: Маловисківський, Новгородківський, Новоархангельський, Новомиргородський, Новоукраїнський райони / ред.: В. О. Черниш, В. В. Бондар, І. В. Волков, упор. Василь Бондар [та ін.]. - 2005. – С.394-396
24. Шепель Федір. Уроки української...//Реабілітовані історією. Кіровоградська область / ред. П. Т. Тронько [та ін.]. - Кіровоград: Антураж А. - 2008. - (Сер. "Реабілітовані історією")  
Кн. 3: Маловисківський, Новгородківський, Новоархангельський, Новомиргородський, Новоукраїнський райони / ред.: В. О. Черниш, В. В. Бондар, І. В. Волков, упор. Василь Бондар [та ін.]. - 2005. – С. 397-399
25. Шепель Федір. Федір Тамко: трагічної долі поет і патріот// Реабілітовані історією. Кіровоградська область / ред. П. Т. Тронько [та ін.]. - Кіровоград: Антураж А. - 2008. - (Сер. "Реабілітовані історією")  
Кн. 3: Маловисківський, Новгородківський, Новоархангельський, Новомиргородський, Новоукраїнський райони / ред.: В. О. Черниш, В. В. Бондар, І. В. Волков, упор. Василь Бондар [та ін.]. - 2005. – С. 278-280
26. Зі статей Ф. Шепеля // Український голокост 1932-1933: Свідчення тих, хто вижив / Нац. ун-т "Києво-Могилянська академія", Ін-т укр. археографії ім. М.С.Грушевського НАН України, Канадський ін-т укр. студій Альбертського ун-ту, Українсько-канадський дослідно-документаційний центр, Державний комітет архівів України . - К.: Видавничий дім "КМ Академія". - 2005  
Том 3: / Укл. Юрій Мицик. - 2006. – С. 230-232

27. Шепель Ф. Юный ветеран партизанских походов// Врадій К. Патріоти Кіровоградщини у ворожому тилу / К. Врадій. - Кіровоград: Центрально-Українське вид-во, 2006. – С.38-46: фото
28. Шепель Федір. „Бо кого любить Господь, того карає...” // Реабілітовані історією. Кіровоградська область / Ред.: П. Т. Тронько, Ю. З. Данилюк, О. П. Реєнт та ін.; упоряд. Василь Бондар. - Кіровоград: Антураж А. - 2005. - (Сер. "Реабілітовані історією")  
Кн. 4: Олександрівський, Олександрійський, Онуфріївський, Петрівський райони / Ред.: В. О. Черниш, В. В. Бондар, І. В. Волков, упор. Василь Бондар та ін. - 2007. – С. 388-390
29. Шепель Федір. Були членами „Галліполійського Союзу” // Реабілітовані історією. Кіровоградська область / Ред.: П. Т. Тронько, Ю. З. Данилюк, О. П. Реєнт та ін.; упоряд. Василь Бондар. - Кіровоград: Антураж А. - 2005. - (Сер. "Реабілітовані історією")  
Кн. 4: Олександрівський, Олександрійський, Онуфріївський, Петрівський райони / Ред.: В. О. Черниш, В. В. Бондар, І. В. Волков, упор. Василь Бондар та ін. - 2007. – С. 190-191
30. Шепель Федір. До Дня незалежності лишалося рівно сорок сім років // Гусейнов Григорій Джамалович. На землі, на рідній: легенди та перекази Криворіжжя: антологія / Григорій Гусейнов; худ. Сергій Юрченко. - Дніпропетровськ: Арт-Прес  
Кн. 4: Біля витоків: літературні та документальні твори з історії гірничого краю. - 2007. – С. 261-269: фото, іл., портр.
31. Шепель Федір. До Дня незалежності лишалося рівно сорок сім років // Реабілітовані історією. Кіровоградська область / Ред.: П. Т. Тронько, Ю. З. Данилюк, О. П. Реєнт та ін; упоряд. Василь Бондар. - Кіровоград: Антураж А. - 2005. - (Сер. "Реабілітовані історією")  
Кн. 4: Олександрівський, Олександрійський, Онуфріївський, Петрівський райони / Ред.: В. О. Черниш, В. В. Бондар, І. В. Волков, Упор. Василь Бондар та ін. - 2007. – С. 172-176
32. Шепель Ф.О. До революційних подій в Єлисаветграді // Кіровоградський краєзнавчий вісник / Кіровоградська обласна спілка краєзнавців. - Кіровоград: Центрально-Українське вид-во. - 2007  
Випуск 1/ Відп. ред.: К. В. Шляховий ті ін. - 2007. – С.91-100
33. Шепель Федір. „Зіронька”, Зубатов і слідча справа ДПУ // Реабілітовані

- історією. Кіровоградська область / Ред.: П. Т. Тронько, Ю. З. Данилюк, О. П. Реєнт та ін.; упоряд. Василь Бондар. - Кіровоград: Антураж А. - 2005. - (Сер. "Реабілітовані історією")
- Кн. 4: Олександрівський, Олександрійський, Онуфріївський, Петрівський райони / Ред.: В. О. Черниш, В. В. Бондар, І. В. Волков, упор. Василь Бондар та ін. - 2007. – С. 461-467
34. Шепель Федір. Лист, викинутий з вагона // Реабілітовані історією. Кіровоградська область / Ред.: П. Т. Тронько, Ю. З. Данилюк, О. П. Реєнт та ін.; упоряд. Василь Бондар. - Кіровоград: Антураж А. - 2005. - (Сер. "Реабілітовані історією")
- Кн. 4: Олександрівський, Олександрійський, Онуфріївський, Петрівський райони / Ред.: В. О. Черниш, В. В. Бондар, І. В. Волков, упор. Василь Бондар та ін. - 2007. – С. 199-202
35. Шепель Ф.О. До історії купецтва краю // Краєзнавчий вісник Кіровоградщини / Кіровоградська обл. організація Національної спілки краєзнавців України. - Кіровоград: Центрально-Українське видавництво. - 2008
- Вип. 2 / ред.: О. О. Бабенко, Л. А. Гайда, Т. А. Григор'єва та ін. - 2008. – С. 97 – 100
36. Шепель Федір. Чи всі українці мовчали про голод? // Журавський, Владислав. Там, у небі чорний крук: голодомор - 33 на Кіровоградщині / Владислав Журавський, Оксана Верстюк, Леся Журавська. - Кіровоград: Центрально-Українське видавництво, 2008. – С.132-135
37. Шепель Федір. Підручник українського патріотизму від американця з племені чирокі // ЛітАкцент: Сучасна література в колі твого читання: Альманах. - К.: Темпора. - 2009
- Вип. №1 (3) / ред. Володимир Панченко. - 2009. – С.372-377
38. Шепель Федір. „Писав вірші антисовєтського юмористического характеру...” // Реабілітовані історією. Кіровоградська область / Ред.: П. Т. Тронько, О. П. Реєнт та ін. - Кіровоград: Антураж А. - 2005. - (Сер. "Реабілітовані історією")
- Кн. 5: Світловодський, Ульяновський, Устинівський райони, м. Кіровоград / редкол.: С. В. Ланчковський, Є. М. Шустер, Т. А. Карауш та ін.; наук.-ред. відділ підгот. тому: В. В. Бондар, Т. А. Карауш та ін. - 2009. – С. 14-15
39. Шепель Федір. З історико-публіцистичного нарису Ф.Шепеля „Через

ГУЛАГ до загальнолюдських цінностей” // Коротка історія злочинів та покарань: дайджест-конспект з документальним та літературно-художнім супроводом / укл.-авт.: Сергій Колісник [та ін.]. - Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2011. – С. 324 - 330

40. Шепель. Іван Сірко: дійсність і легенди (у вимірі території сучасної Кіровоградщини) Краєзнавчий вісник Кіровоградщини / Кіровоградська обл. організація Національної спілки краєзнавців України, Кіровоградська обл. спілка краєзнавців; ред. О. О. Бабенко, С. М. Янчуков, Т. А. Григор'єва. - Кіровоград: Центрально-Українське видавництво  
Вип. 7. - 2011. – С. 104-113
41. Шепель Федір. Німці закрили агрошколу як розсадник українського націоналізму, або Агрошколи як феномен патріотичного виховання в роки окупації // Краєзнавчий вісник Кіровоградщини / Кіровоградська обл. організація Національної спілки краєзнавців України, Кіровоградська обл. спілка краєзнавців; ред. О. О. Бабенко, С. М. Янчуков, Т. А. Григор'єва. - Кіровоград: Центрально-Українське видавництво  
Вип. 7. - 2011. – С. 70-75
42. Шепель Федір. „Ой, на славій Україні, та в славному городі Крилові...” // Краєзнавчий вісник Кіровоградщини / Кіровоградська обл. організація Національної спілки краєзнавців України, Кіровоградська обл. спілка краєзнавців; ред. О. О. Бабенко, С. М. Янчуков, Т. А. Григор'єва. - Кіровоград: Центрально-Українське видавництво  
Вип. 7. - 2011. - С. 6-11
43. Шепель Федір. Метаморфози беззаконь // Реабілітовані історією. Кіровоградська область: науково-документальна серія книг / НАН України, Ін-т історії України НАН України, Кіровоградська обл. держ. адміністрація, Кіровоградська обл. рада [та ін.]; редкол.: П. Т. Тронько (голова), О. П. Реєнт [та ін.]. - К.: [б. в.]; Кіровоград: Видавець Лисенко В. Ф. - (Сер. "Реабілітовані історією")  
Кн. 6: Бобринецький, Вільшанський, Гайворонський, Голованівський, Добровеличківський, Долинський, Знам'янський, Кіровоградський, Компаніївський, Маловисківський, Новгородківський, Новоархангельський, Новомиргородський, Новоукраїнський, Олександрівський, Олександрійський, Онуфріївський, Петрівський, Світловодський, Ульяновський, Устинівський, м. Кіровоград / редкол.: В. В. Резнік (голова) [та ін.]; укл.: Василь Бондар, Оксана Бабенко, Борис Шевченко. - 2013. – С. 32-36

44. Шепель Федір. Як мене знайшло краєзнавство // Стежинами пам'яті. З історії краєзнавчого руху на Кіровоградщині / укл. Лариса Гайда. - Кіровоград: Видавець Лисенко В. Ф. - 2013  
Вип. 1. - 2013. – С. 127-140
45. Шепель Федір. „Є в ньому щось сковородинсько-гоголівське...”, або Дмитро Чижевський очима сучасників // Наш земляк Дмитро Чижевський - видатний учений-енциклопедист, філософ та історик культури й науки: навчально-методичний посібник / Л. А. Гайда [та ін.]; КЗ "КОШПО ім. Василя Сухомлинського". - Кіровоград: [б. в.], 2014. – С. 57-60
46. Шепель Федір. ”Зранку знову захотілося жити...” // Велика війна 1941-1945. Кіровоградський вимір: альбом / Василь Даценко [та ін.]; ред. Олександр Чуднов. - Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – С. 48- С. 48-65
47. Шепель Федір. Штрихи до історії кіровоградського трамваю ( почали нищити червоні, а закінчили - коричневі) // Пам'ятки науки і техніки Кіровоградщини: матеріали 2-х обласних пам'яткознавчих студій імені Євгенії Чабаненко (19-20 вересня 2013 року, м. Кіровоград) / КЗ "КОШПО ім. Василя Сухомлинського" ; ред. Л. Гайда. - Кіровоград: [б. в.], 2014. – С. 109-110

### 1.3. Публікації в періодичній пресі

#### 1990

48. Читальник Н. Література і відродження нації: огляд журналів / Н. Читальник // Народне слово. - 1990. - 29 листопада
49. Читальник Н. Поверненню не видно кінця: огляд журналів / Н. Читальник // Народне слово. - 1990. - 29 грудня

#### 1991

50. Василик А. З минулого української розвідки / А. Василик // Без таємниць. - 1991. - № 1. - С. 7; Без таємниць. - 1991. - № 2. - С. 7; Без таємниць. - 1991. - № 3. - С. 7; Без таємниць. - 1991. - № 4. - С. 7; Без таємниць. - 1991. - № 5. - С. 7; Без таємниць. - 1991. - № 6. - С. 7; Без таємниць. - 1992. - № 1. - С. 7; Без таємниць. - 1992. - № 2. - С. 7; Без таємниць. - 1992. - № 3. - С. 7; Без таємниць. - 1992. - № 4. - С. 7; Без таємниць. - 1992. - № 5. - С. 7; Без таємниць. - 1992. - № 6. - С. 7; Без таємниць. - 1992. - № 7. - С. 7; Без таємниць. - 1992. - № 8. - С. 7

51. Василько А. Сагайдачний перед ними... Українське козацтво в боях під Хотиним 1621 р. / А. Василько // Народне слово. - 1991. - 27, 28, 30 серпня, 3 вересня
52. Курінний Н. Виберіть мене / Н. Курінний // Народне слово. - 1991. - 9 квітня. - С. 4
53. Читальник Н. Було колись... / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 1 січня. - С. 3
54. Читальник Н. Було колись... / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 16 січня. - С. 4
55. Читальник Н. Було колись...: про Є.Гребінку / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 19 березня
56. Читальник Н. Було колись.../ Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 20 серпня. - С. 4. - Зміст: Чий скарб дорожчий?
57. Читальник Н. Було колись... / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 28 травня. - С. 4. - Зміст: Продавали чи кредитували?; Митні універсали
58. Читальник Н. Було колись... / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 5 березня. - С. 4  
Спогади Надії Суровцевої про незвичайності.
59. Читальник Н. Було колись... / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 5 лютого
60. Читальник Н. Було колись: пісня про Сагайдачного / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 12 лютого
61. Читальник Н. Було колись / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 4 січня. - С. 4
62. Читальник Н. Вирватись з проклятого кола: огляд журналів / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 4 грудня
63. Читальник Н. Записували в почесні: почесні козаки: Г.Потьомкін, Х.Ейлер / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 3 вересня
64. Читальник Н. Максим Залізняк наш земляк? / Н. Читальник

// Народне слово. - 1991. - 16 жовтня

65. Читальник Н. "Митні університети": митниці за Б. Хмельницького / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 28 травня
66. Читальник Н. Московська розвідка на Україні / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 21 квітня
67. Читальник Н. Наш край на сторінках "Киевской старины" / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 1 жовтня; Поріг. - 1992. - № 2. - С. 11-12
68. Читальник Н. Наші на літературних шляхах ХХ століття: огляд журналів з наголосом на творах земляків / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 5, 6 червня
69. Читальник Н. Несувітній Шевчук і наш край: Єлисаветград на сторінках книг В.Шевчука / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 4 січня. - С. 4
70. Читальник Н. Носити лапті забороняється: колонізація Єлисаветграда / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 19 вересня
71. Читальник Н. Олена Журлива в "Українській хаті" / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 8 червня
72. Читальник Н. Півтораєста сіл спалено...Останнє татарське нашествя на наш край / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 24 квітня. - С. 3
73. Читальник Н. По-нашому чи по-панськи? / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 16 квітня  
Проблеми запровадження української мови.
74. Читальник Н. Побратимство / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 2 жовтня  
Побратимство в нашому краї.
75. Читальник Н. Подія всеукраїнського значення: до виходу 1-го тому "Історії України-Руси" М.Грушевського / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 13 травня
76. Читальник Н. Про честь і гідність / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 27 серпня

77. Читальник, Н. Пророцтво геніїв [Текст] / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 9 квітня. - С. 4
78. Читальник Н. Реліквії Січової Покрови / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 10 вересня  
Реліквії Січової церкви в нашому краї.
79. Читальник Н. Свої чужинці: О.Голуб, М.Кривоніс / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 19 вересня
80. Читальник Н. Секрети читацького успіху: огляд журналів / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 10 квітня
81. Читальник Н. Таємниця душі Богдана: М.Костомаров про мотивацію вчинків Б.Хмельницького / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 17 травня
82. Читальник Н. Українофобія: Єлисаветградщина / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 10 жовтня
83. Читальник Н. Українські журнали повинні вижити / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 7 березня. - С. 3  
Проблеми видання українських журналів.
84. Читальник Н. Фермер - слово не чуже...: тотожність козацького зимівника і фермерського господарства / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 16 квітня
85. Читальник Н. Ця неперіодична періодика: огляд журналів / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 31 січня
86. Читальник Н. Честь і гідність / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 27 серпня. - С. 4  
В середині 18 століття неодноразово слухалися судові справи про образу гетьманської гідності.
87. Читальник Н. Чи личить Насті Булава?: про Настю Скоропадську та Ганну Золотаренко / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 4 червня
88. Читальник Н. Чи "хворів" народ на антисемітизм: євреї на Україні в 17-18 ст. / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 2 липня



89. Читальник Н. Чий скарб дорожчий?: Полуботок, Мазепа, Дорошенко / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 20 серпня
90. Читальник Н. Читаймо. Захоплюймося. Шануймо!: огляд журналів / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 15 серпня
91. Читальник Н. Чутки про апокаліпсис ... перебільшені: з минулого про апокаліптичні чутки на Україні / Н. Читальник // Народне слово. - 1991. - 18 червня

## 1992

92. Вечірній В. З фотоапаратом до ... СБ / В. Вечірній // Вечірня газета. - 1992. - 23 жовтня. - С. 3
93. Вечірній В. Українській спецслужбі - рідну мову / В. Вечірній // Вечірня газета. - 1992. - 20 жовтня. - С. 2
94. Кіровоградський М. "Все, що плутається під ногами, повинно бути відкинуто..." / М. Кіровоградський // Народне слово. - 1992. - 13 серпня. - С. 4; Народне слово. - 1992. - 18 серпня. - С. 4
95. Куриполе В. Ієронімова усмішка майстра: про виставку робіт А.Тарапаки / В. Куриполе // Народне слово. - 1992. - 21 квітня. - С. 4
96. Куриполе В. Дизайн плюс бізнес / В. Куриполе // Народне слово. - 1992. - 13 серпня. - С. 3
97. Читальник Н. " А яка ж вартість тих записок?..." / Н. Читальник // Народне слово. - 1992. - 25 липня  
Про щоденники В.Винниченка.
98. Читальник Н. "...Я їду в Україну" / Н. Читальник // Народне слово. - 1992. - 1 вересня. - С. 3
99. Читальник Н. І герб родини Тобілевичів / Н. Читальник // Народне слово. - 1992. - 21 квітня. - С. 3
100. Читальник Н. Жити по совісті / Н. Читальник // Народне слово. - 1992. - 3 вересня. - С. 4
101. Читальник Н. Наш земляк - ідеолог українського націоналізму: С.Плачинда / Н. Читальник // Народне слово. - 1992. - 15 серпня

102. Читальник Н. Наш край на сторінках "Киевской старины" / Н. Читальник // Поріг. - 1992. - № 2. - С. 11-12
103. Читальник Н. Підкорювач Північного Полюса: В.Сєдов / Н. Читальник // Народне слово. - 1992. - 22 серпня
104. Читальник Н. Пророк у своїй Вітчизні: Винниченківські читання / Н. Читальник // Народне слово. - 1992. - 30 січня. - С. 3
105. Читальник Н. "Священники - історики Єлисаветградщини": про виставку в ОУНБ ім. Д.І.Чижевського / Н. Читальник // Народне слово. - 1992. - 7 травня
106. Читальник Н. Таємниці української Кліо / Н. Читальник // Поріг. - 1992. - № 1. - С. 3-6
107. Читальник Н. У нас - "Поріг", у сусідів - "Саксагань": журнал у Кривому Розі / Н. Читальник // Народне слово. - 1992. - 23 червня
108. Читальник Н. Чи є майбутнє у будинків культури? Розмова з директором БК ім.Компанійця В.Гуріним / Н. Читальник // Народне слово. - 1992. - 22 серпня
109. Шепель Федір. В.Б.Антонович - основоположник української школи істориків / Ф. Шепель // Поріг. - 1992. - № 4. - С. 11
110. Шепель Федір. Гетьман Самійло Кішка / Ф. Шепель // Поріг. - 1992. - № 6. - С. 20-21
111. Шепель Федір. Кіровоградські контрабандисти / Ф. Шепель // Кіровоградська правда. - 1992. - 19 листопада
112. Шепель Федір. Надія на службу безпеки / Ф. Шепель // Народне слово. - 1992. - 12 грудня
113. Шепель, Федір. Служил у Петлюры / Федір Шепель // Народне слово. - 1992. - 11 липня. - С. 2
114. Шепель Федір. Україні пощастило придбати сина... Археологічні розкопки В.Б.Антоновича / Ф. Шепель // Єлисавет. - 1992. - 8 липня. - С. 1: портр.

115. Шепель Федір. Шеф райуправи, або таємниця загону ім. М.С. Хрущова / Ф. Шепель // Без таємниць. - 1992. - № 35. - С. 7

### 1993

116. Василик А. Українська розвідка / А. Василик // Поріг. - 1993. - № 1. - С. 29-32
117. Крайченко В. Хоробрість предків - головний спадок синів України / В. Крайченко // Кіровоградська правда. - 1993. - 19 жовтня. - С. 4. - Зміст: История Малой России от водворения славян в сей стране до уничтожения гетманства / Дмитро Миколайович Бантиш-Каменський.  
Про перевидання "История Малой России от водворения славян в сей стране до уничтожения гетманства" Д.Бантиш-Каменського.
118. Куриполе В. А вони й сьогодні "банкують" / В. Куриполе // Народне слово. - 1993. - 2 лютого. - С. 3
119. Куриполе В. Чому селяни мовчали про голод? / В. Куриполе // Народне слово. - 1993. - 27 березня. - С. 2
120. Куриполе В. Чому селяни мовчали про голод? / Куриполе В. // Поріг. - 1993. - № 5. - С. 20
121. Читальник Н. Відновлення Півдня України": про книгу Н.Полонської-Василенко "Історія України" / Н. Читальник // Народне слово. - 1993. - 18 березня. - Зміст: Історія України / Н. Полонська-Василенко.
122. Читальник Н. "Для мене почався суд історії": Симон Петлюра / Н. Читальник // Народне слово. - 1993. - С. 18 травня
123. Читальник Н. Літопис Григорія Грабянки / Н. Читальник // Народне слово. - 1993. - 22 квітня
124. Читальник Н. Наш край в народних думках / Н. Читальник // Народне слово. - 1993. - 11 листопада. - С. 4
125. Читальник Н. Таємниці великі і менші: наш край на сторінках "Исторического вестника" / Н. Читальник // Поріг. - 1993. - № 3. - С. 10-12. - Зміст: Исторический вестник

126. Читальник Н. Чим "Книжник" заінтригував Читальника / Н. Читальник // Народне слово. - 1993. - 27 липня. - С. 4  
Про журнал Товариства книголюбів України "Книжник".
127. Шепель Ф. ..."Чтоб не возродилась мечта": наш край на страницах "Русской старины" / Ф. Шепель // Поріг. - 1993. - № 3. - С. 19-20
128. Шепель Федір. "Буду підписувати все, аби не знущалися" / Федір Шепель // Народне слово. - 1993. - 14 жовтня. - С. 4  
Про справу, заведену Хмелівським райвідділом НКВС на директора Новомиколаївської школи Новоукраїнського району Івана Скрипку.
129. Шепель Федір. Був членом Добровеличківської "Просвіти": Н.С.Дейнега / Ф. Шепель // Єлисавет. - 1993. - 13 травня
130. Шепель Федір. Висловлював особисті судження про голод / Ф. Шепель // Кіровоградська правда. - 1993. - 5 червня
131. Шепель Федір. Дивиться завмерла і здивована епоха: фотоархіви / Ф. Шепель // Кіровоградська правда. - 1993. - 25 травня
132. Шепель Федір. "Ежовые рукавицы" для дружин "ворогів народу" / Ф. Шепель // Народне слово. - 1993. - 28 серпня. - С. 5
133. Шепель Федір. За підписом Ягоди / Ф. Шепель // Народне слово. - 1993. - 7 серпня. - С. 4; Народне слово. - 1993. - 10 серпня. - С. 4; Народне слово. - 1993. - 12 серпня. - С. 4; Народне слово. - 1993. - 14 серпня. - С. 4
134. Шепель Федір. Із Сибіру в Сибір...: по документах репресованих / Ф. Шепель // Народне слово. - 1993. - 1 липня
135. Шепель Федір. Ой, літали орли... / Федір Шепель // Без таємниць. - 1993. - 19 серпня. - С. 7
136. Шепель Федір. Підписав псевдонімом "Степовий", або Павло Андрієвський - останній товариш Миколи Вороного / Ф. Шепель // Єлисавет. - 1993. - 11 лютого. - С. 6-7
137. Шепель Федір. Перебування на примусових роботах підтвердить держархів / Ф. Шепель // Народне слово. - 1993. - 24 липня
138. Шепель Федір. Петро Кульчицький: від поборника УАПЦ до жертви

Соловків / Федір Шепель // Народне слово. - 1993. - 25 листопада. - С. 3: фото

139. Шепель Федір. Писав вірші антисоветського юмористического характеру...Може перетворили Горохова на табірний пил?: за матеріалами слідчої справи по звинуваченню Горохова Й.К. від 1936 р. / Ф. Шепель // Свобода. - 1993. - 26 червня
140. Шепель Федір. Прагнув створити "Товариство скептиків": О.С.Козм'ян / Ф. Шепель // Поріг. - 1993. - № 5. - С. 35
141. Шепель Федір. "Розсекречений" Федір Плотнір / Ф. Шепель // Єлисавет. - 1993. - 15 квітня
142. Шепель Федір. Розстріляно, закатовано, зруйновано, вивезено... / Федір Шепель // Кіровоградська правда. - 1993. - 4 грудня. - С. 4; Кіровоградська правда. - 1993. - 14 грудня. - С. 4
143. Шепель, Федір. Спогади мимо волі / Федір Шепель // Поріг. - 1993. - № 4. - С. 35-36  
Подано уривки протоколів допитів П.Андрієвського, котрі мають безпосереднє відношення до Миколи Вороного та його перебування в Новоукраїнці.
144. Шепель, Федір. Справа СБУ - це трагедія не тільки інтелігенції / Федір Шепель // Народне слово. - 1993. - 15 травня. - С. 2
145. Шепель Федір. Троцкістка Клебанова звинувачена Вишинським, реабілітована Дацюком / Ф. Шепель // Народне слово. - 1993. - 14 грудня. - С. 3
146. Шепель Федір. Ще раз про таємничу загибель Миколи Вороного / Ф. Шепель // Народне слово. - 1993. - 13 квітня

## 1994

147. Кодацкий Александр. Командирован от Одесского ГПУ с секретным заданием / Александр Кодацкий // Украина-центр. - 1994. - 23 декабря. - С. 8
148. Кодацкий Александр. Мишу Злого и Валю Тарковского убили григорьевцы (почему коммунисты защищали анархиста) / Александр

- Кодацкий // Украина-центр. - 1994. - 2 декабря. - С. 9: фото
149. Сухов Ф. "В виду войны Украины с большевиками поезда не шли": из воспоминаний будущего денкинца: из архивных документов СБУ / Ф. Сухов // Украина-центр. - 1994. - 6 ноября. - С. 8
150. Читальник Н. Внесок краян до української культури / Н. Читальник // Народне слово. - 1994. - 25 січня. - С. 3. - Зміст: Українська культура / Д. Антонович.  
Про книгу лекцій Д.Антоновича "Українська культура", один із розділів якої написаний Д.І.Чижевським.
151. Читальник Н. «Євреї України» і Єлисаветградщини / Н. Читальник // Народне слово. - 1994. - 18 лютого. - С. 8. - Зміст: Євреї України  
Рец. на Найман А., Хонігсман Я. Євреї України / А. Хонігсман, Я. Найман
152. Читальник Н. Захоплююча "хроніка" / Н. Читальник // Народне слово. - 1994. - 21 липня. - С. 3  
Огляд журналу "Хроніка-2000". Автор зупиняється на матеріалах про історію нашого краю.
153. Читальник Н. На шляху осягнення феномена Володимира Винниченка / Н. Читальник // Народне слово. - 1994. - 24 листопада. - С. 3. - Зміст: Раб краси / Володимир Винниченко.
154. Читальник Н. "Третя сторожа" - це й про наших земляків / Н. Читальник ; Ф. Шепель // Народне слово. - 1994. - 29 березня. - С. 3  
Рец. на Юрій Шерех. Третя сторожа / Шерех Юрій  
Рецензія на книгу професора Колумбійського університету (США) Ю.Шереха.
155. Шепель Федір. "В контрреволюційній агітації винним себе не визнавав..." / Ф. Шепель // Наддніпрянська правда. - 1994. - 22 січня. - С. 2
156. Шепель Федір. Вони читали заборонену літературу / Ф. Шепель // Народне слово. - 1994. - 15 лютого. - С. 4
157. Шепель Федір. Для нас Маруся - це не "Просто Марія". (З історії нашого краю: хто вона - Маруся-отаман?) / Ф. Шепель // Кіровоградська правда. - 1994. - 1 квітня. - С. 4
158. Шепель Фёдор. Дочь генерала: кто же она была старая интеллигентка

- Елисаветграда, репресированная перед самой войной, Елизавета Михайловна Каретич / Ф. Шепель // Украина-центр. - 1994. - 13 июля
159. Шепель Федір. Зінов'ївське науково-краєзнавче товариство, або Василь Харцієв і ДПУ / Ф. Шепель // Народне слово. - 1994. - 3 березня. - С. 5
160. Шепель Федор. "Ибо кого любит Господь, того называет..." / Ф. Шепель // Украина-центр. - 1994. - 25 марта
161. Шепель Федір. Іван Тиктор: "Дякуємо за прихильність..." / Ф. Шепель // Народне слово. - 1994. - 1 березня. - С. 4: іл.  
Зв'язок видатного діяча української книгодавничої справи "Просвіта" Івана Тиктора з нашим краєм.
162. Шепель Федір. Каратель. Суд людской свершить не дали. Остается Господний. Каратель умер, так и не попал в руки украинского правосудия / Федір Шепель // Украина-центр. - 1994. - 19 августа. - С. 8
163. Шепель Федір. Контрабанда: не стільки "проти уряду", як проти власного народу / Ф. Шепель // Кіровоградська правда. - 1994. - 25 жовтня  
Про фінансові порушення комерційними структурами, виявлені при перевірці Службою безпеки України в Кіровоградській області.
164. Шепель Федір. Мав завдання ВУАН / Ф. Шепель // Народне слово. - 1994. - 1 квітня. - С. 5  
Вчитель із Глодосів Маловисківського району Ф.М.Божора був репресований за те, що збирав українські пісні.
165. Шепель Федір. Не микайся, Грицю, на дурницю, бо дурниця боком вилізе: як легковірні новоявлені бізнесмени попадають в тенета, розставлені іноземними шахраями / Федір Шепель // Кіровоградська правда. - 1994. - 11 жовтня. - С. 2
166. Шепель Федір. Повернення із небуття / Ф. Шепель, Ю. Камінський // Літературна Україна. - 1994. - 10 лютого. - С. 7
167. Шепель Федір. Прихильники гетьманської влади були не тільки у Києві / Федір Шепель // Народне слово. - 1994. - 26 травня. - С. 4
168. Шепель Федір. "Табірний попіл" закликає до злагоди / Ф. Шепель // Народне слово. - 1994. - 27 жовтня

169. Шепель Фёдор. "Украинская народная власть" и "еврейская самооборона": из истории установления советской власти на Кировоградщине / Ф. Шепель // Украина-центр. - 1994. - 5 августа. - С. 8
170. Шепель Федір. Уроки української... року двадцять восьмого: про репресованого вчителя Глодоської трудшколи №2 С.М.Климасенка / Ф. Шепель // Народне слово. - 1994. - 15 квітня
171. Шепель Фёдор. Юный ветеран партизанских походов: о героической юности В.А.Олейника / Ф. Шепель // Украина-центр. - 1994. - 30 сентября. - С. 8-9
172. Шепель Фёдор. Я уложил его из маузера. (Исповедь петлюровца) / Ф. Шепель // Украина-центр. - 1994. - 22 июля. - С. 9
- Специфика человеческих отношений в условиях братоубийственной войны на территории нашей области.

## 1995

173. Іваненко Р. Організація українських націоналістів / Р. Іваненко // Народне слово. - 1995. - 10 серпня. - С. 3-4
174. Божий Д. "Операция по очистке района от петлюровского элемента": з архіву / Д. Божий // Думка. - 1995. - № 8. - С. 8
175. Божий Д. Ще раз про незнану "Просвіту" / Д. Божий // Думка. - 1995. - № 6. - С. 4
176. Кандидатенко Н. Де ви, неупереджені дослідники Другої світової? / Н. Кандидатенко // Вечірня газета. - 1995. - 28 липня. - С. 7
177. Кодацкий Александр. Заботы Семена Турбаевского или О чем писали газеты в период оккупации / Александр Кодацкий // Украина-центр. - 1995. - 27 января. - С. 15
178. Кодацкий Александр. "Подарки" запорожцев, или кое-что из истории взяточничества / Александр Кодацкий // Украина-центр. - 1995. - 4 августа. - С. 12-13
179. Назаренко О. Священник-патріот Микола Гагалій, котрий писав вірші під псевдонімом "Полтавець" / О. Назаренко // Народне слово. - 1995. - 25 липня. - С. 3
- Серед відомих творців красного слова, котрі жили і діяли у нашому краї, досі



лишався в затінку забуття Микола Іванович Гагалій. Розстріляний в 1944 році, за "вироком закритого засідання трибуналу військ НКВС по Кіровоградській області» як член ОУНівської організації", він був реабілітований у 1993 році як жертва політичних репресій.

180. Ф. Ш. "Надішли мені родоської мазі..." (Косметика в стародавні часи) / Ф. Ш. // Наталі. - 1995. - 17 лютого. - С. 6
181. Ф. Ш. "Яблуко кохання", або зілля, чаклунство та жіночі таємниці / Ф. Ш. // Наталі. - 1995. - 24 лютого. - С. 1
182. Хрисаненко О. Невідома карта України / О. Хрисаненко // Народне слово. - 1995. - 14 лютого. - С. 3
183. Хрисаненко О. Українські політичні партії (з історії). I. Українські есери (УПСР) / О. Хрисаненко // Народне слово. - 1995. - 23 лютого. - С. 4
184. Хрисаненко О. Українські політичні партії в нашому краї (з історії). Союз хліборобів-власників / О. Хрисаненко // Народне слово. - 1995. - 6 квітня. - С. 4
185. Хрисаненко О. Українські політичні партії в нашому краї (з історії). V. Товариство "Просвіта" / О. Хрисаненко // Народне слово. - 1995. - 1 червня. - С. 3-4
186. Хрисаненко О. Українські політичні партії в нашому краї. IV. Конфедерація анархістських організацій України "Набат" / О. Хрисаненко // Народне слово. - 1995. - 27 квітня. - С. 4: фото
187. Читальник Н. "Зіронька", Зубатов і слідча справа ДПУ / Н. Читальник // Народне слово. - 1995. - 21 листопада. - С. 3
188. Читальник Н. "Кур'єр Кривбасу" поза провінційним тяжінням утримують і кіровоградські автори теж / Н. Читальник // Народне слово. - 1995. - 27 червня
189. Читальник Н. "Магічний кристал" Володимира Панченка / Н. Читальник // Народне слово. - 1995. - 4 липня  
Рец. на Панченко Володимир. Магічний кристал / Володимир Панченко
190. Читальник Н. "Ми з Мацієвичем...": Спогади Олександра Коваленка про Левка Мацієвича / Н. Читальник // Народне слово. - 1995. - 8 червня. -

191. Читальник Н. Пошук невичерпний і нескінченний / Н. Читальник // Народне слово. - 1995. - 14 березня  
Рец. на Куценко Л. Благословенні ви, сліди... / Л. Куценко
192. Читальник Н. Часові "чорного ворона" не повинно бути вороття / Н. Читальник // Народне слово. - 1995. - 2 грудня. - С. 2. - Зміст: Реабілітовані історією. Кіровоградська область  
Рец. на Реабілітовані історією. Кіровоградська область
193. Швайченко Б. Чи впливає політика на ...погоду? / Б. Швайченко // Вечірня газета. - 1995. - 3 березня. - С. 1
194. Швейченко Б. Сміх "на кутні"? / Б. Швейченко // Вечірня газета. - 1995. - 10 лютого. - С. 7
195. Шепель Федір. "Антонеску дав наказ..." Чим у роки війни займалась румунська комісія по переселенню? / Федір Шепель // Народне слово. - 1995. - 3 січня. - С. 4
196. Шепель Федір. Він хотів працювати легально: Реабілітовані історією (Справа Козьм'яна) / Ф. Шепель // Гайворонські вісті. - 1995. - 15 липня
197. Шепель Федір. Для нас Маруся - це не просто "Марія" / Ф. Шепель // Кур'єр Кривбасу. - 1995. - № 34. - С. 21-22
198. Шепель Федір. "Зеров інструктував, як слід писати" / Федір Шепель // Кур'єр Кривбасу. - 1995. - № 41-42. - С. 64
199. Шепель, Федір. Перевертыши: На их личных делах стоит гриф: "Реабилитации не подлежат!" / Федір Шепель // Украина-центр. - 1995. - 5 мая. - С. 11

О предателях, которые во время Великой Отечественной войны всячески пособничали фашистскому оккупационному режиму на территории нашей области.

## 1996

200. Кодацький А. Русалочки: сочетание красоты и коварства / А. Кодацький // Ведомости. - 1996. - 12 июля. - С. 4  
Рец. на Парсамов С. Водно-мифологические персонажи земного происхождения / С. Парсамов

201. Ф. Ш. А міським головою був Чижевський Іван Костянтинович / Ф. Ш. // Вечірня газета. - 1996. - 15 листопада
202. Ф. Ш. Справа про військово-націоналістичну організацію, або "Дело № 66181" / Ф. Ш. // Вечірня газета. - 1996. - 25 жовтня
203. Читальник Н. Єлисаветградський варіант "Меча и орала" / Н. Читальник // Народне слово. - 1996. - 8 серпня. - С. 4; Народне слово. - 1996. - 13 серпня. - С. 4
204. Читальник Н. Гірка доля Володимира Гури, або Ще одне несподіванне свідчення про голод / Н. Читальник // Народне слово. - 1996. - 2 березня. - С. 6
205. Читальник Н. Дав згоду підняти повстання на Україні / Н. Читальник // Народне слово. - 1996. - 2 листопада. - С. 3: фото
206. Читальник Н. Наш край і... гетьманська контррозвідка: Історія / Н. Читальник // Народне слово. - 1996. - 23 листопада. - С. 4
207. Читальник Н. Не домальовуйте вождям вуса і хвосту / Н. Читальник // Народне слово. - 1996. - 8 жовтня. - С. 4
208. Шепель Фёдор. Были членами "Галлиполийского союза" / Ф. Шепель // Украина-центр. - 1996. - 24 мая. - С. 16
209. Шепель Федір. Вина в тому, що була... дружиною / Федір Шепель // Вечірня газета. - 1996. - 22 березня. - С. 6
210. Шепель Фёдор. Вопросы о телепатии: репрессии на Кировоградщине в предвоенные годы / Ф. Шепель // Порог. - 1996. - № 4. - С. 5-8
211. Шепель Фёдор. Елисаветградский вариант "Союза меча и орала" / Ф. Шепель // Порог. - 1996. - № 5. - С. 1-4  
О событиях, которые происходили в Елисаветграде весной 1921 года. Дело по обвинению 24 человек в причастности к подпольной организации под названием «Комитет по борьбе с большевизмом».
212. Шепель Федір. За те, що надихало слово Олеся / Федір Шепель // Степ. - 1996. - № 2-3. - С. 95-97

213. Шепель Федір. Засновник і керівник "Вільної Європи", або несподівана доля елісаветградського гімназиста / Федір Шепель // Вечірня газета. - 1996. - 12 квітня. - С. 5
214. Шепель Фёдор. Исповедь петлюровца / Ф. Шепель // Порог. - 1996. - № 4. - С. 8
215. Шепель Федір. Лист Івана Сірка з Торговиці / Ф. Шепель // Вечірня газета. - 1996. - 29 березня. - С. 4
216. Шепель Федір. Минуле журналістики області через призму розсекречених документів / Ф. Шепель // Вечірня газета. - 1996. - 16 серпня. - С. 6
217. Шепель Федір. Писав рецензії під псевдонімом "Коваленко": нове з історії журналістики краю / Ф. Шепель // Вечірня газета. - 1996. - 6 вересня. - С. 5
218. Шепель Фёдор. Письмо, выброшенное из вагона. О человечности в годы репрессий / Ф. Шепель // Украина-центр. - 1996. - 15 сентября. - С. 15
219. Шепель Федір. Про організацію, яка в дійсності хоч і не існувала, але жертв за собою потягла чимало / Ф. Шепель // Кіровоградська правда. - 1996. - 18 січня
220. Шепель Федір. "СВУ" реабілітовано ще за радянських часів, але й досі не всі про це знають / Ф. Шепель // Кіровоградська правда. - 1996. - 19 березня
- Матеріали про "Союз визволення України".
221. Шепель Федір. ...Та любов до України була сильнішою. Листи до коханої, надіслані у вічність / Федір Шепель // Степ. - 1996. - № 1. - С. 61-63
222. Шепель Федір. "Утром я захотел жить...": о Павле Негретове / Ф. Шепель // Порог. - 1996. - № 5. - С. 4-6
223. Шепель Федір. Чому Тонконогий заарештував Вербу?: реабілітовані історією / Ф. Шепель // Кіровоградська правда. - 1996. - 26 вересня
224. Шепель Федір. Ще раз про таємничу загибель Миколи Вороного / Ф. Шепель // Кур'єр Кривбасу. - 1996. - № 57-58. - С. 80

225. Шепель Федір. "Я, Пилип Орлик, присягаю Господом Богом, що незмінно виконуватиму Пакти й Конституції..." / Федір Шепель // Вечірня газета. - 1996. - 5 квітня. - С. 2
226. Шепель Федір. "Я часто думав про свій забутий рідний край / Ф. Шепель // Вечірня газета. - 1996. - 19 квітня  
Про поета-земляка Івана Торопа, ім'я якого серед щойно реабілітованих жертв політичних репресій минулого.

### 1997

227. Куриполе В. Від Праги до Глодосів, або Олег Ольжич і наш край / Куриполе В. // Вечірня газета. - 1997. - 2 серпня. - С. 8
228. Куриполе В. "Гра, що звеселяє на все життя і ще на сім років після смерті" / В. Куриполе // Вечірня газета. - 1997. - 18 березня. - С. 4
229. Куриполе В. Документ НКВД як дзеркало доби беззаконня, або Що таке діяти "тихою сапою" / В. Куриполе // Вечірня газета. - 1997. - 15 липня. - С. 4
230. Куриполе В. Запідозрений - отже, приречений... / В. Куриполе // Вечірня газета. - 1997. - 13 травня. - С. 4: фото
231. Куриполе В. Подарунок академіку Лисенку / В. Куриполе // Вечірня газета. - 1997. - 29 листопада. - С. 11
232. Куриполе В. Професія хоч і складна, але цікава / В. Куриполе // Народне слово. - 1997. - 25 березня. - С. 5
233. Куриполе В. Розповсюджував провокаційні чутки щодо повстання в Чечні / В. Куриполе // Вечірня газета. - 1997. - 20 травня. - С. 3
234. Куриполе В. Свято англійських сажотрусів, пролетарської солідарності чи розквіту природи? / В. Куриполе // Вечірня газета. - 1997. - 26 квітня. - С. 1
235. СБУ застерігає: " Бійтеся данайців ": Інтерв'ю з Ф. Шепелем - працівником прес- групи управління Служби безпеки України // Чому?. - 1997. - 19 грудня. - С. 2

236. Ф.Ш. ...Із фортеці св. Єлисавети вирушив / Ф.Ш. // Народне слово. - 1997. - 10 липня. - С. 4
237. Читальник Н. "Не відмовте мені в допомозі", або Чи завжди Володимир Винниченко і Михайло Грушевський були у неприязних стосунках? / Н. Читальник // Народне слово. - 1997. - 22 травня. - С. 4: портр.
238. Читальник Н. Просто анекдот? Ні. Політичний / Н. Читальник // Чому?. - 1997. - 26 вересня. - С. 4
239. Шаненко Н. Для того, щоб Україна була вільна... / Н. Шаненко // Вечірня газета. - 1997. - 22 травня. - С. 2
240. Шепель Федір. Дорога ціна школярських віршів, написаних у "прекрасний неповторний час": Репресії на Україні / Ф.Шепель // Вечірня газета. - 1997. - 5 серпня. - С. 4
241. Шепель Федір. Жити не хотілось після того "закордону"... / Федір Шепель // Кур'єр Кривбасу. - 1997. - № 97-98 (травень). - С. 143-147
242. Шепель Федор. Изобретатель "Regretium mobile" / Федор Шепель // Порог. - 1997. - № 2. - С. 3-5
243. Шепель Федор. Мученики за веру / Ф.Шепель // Україна-центр. - 1997. - 18 юля. - С. 9
244. Шепель Федір. Наші земляки - розвідники уряду УНР у вигнанні / Ф.Шепель // Вечірня газета. - 1997. - 10 липня
245. Шепель Федір. Піймати тривожні тенденції часу: спроба колективної рецензії / Федір Шепель // Вежа. - 1997. - № 8-9. - С. 230-234. - Зміст: Знайти Едем
246. Шепель Федір. "Полтавець": Гагалій Микола Іванович: добірка поезій / Ф.Шепель // Степ. - 1997. - № 2-3. - С. 95-96
247. Шепель Федір. "Помагайба": Могилка Пантелеймон Олександрович / Ф.Шепель // Степ. - 1997. - № 2-3. - С. 96-97
248. Шепель Федір. Ще раз про історію "Просвіти" в нашому краї / Ф. Шепель // Чому?. - 1997. - 25 липня. - С. 4

249. Шепель Федір. Ще раз про глodosьку "Просвіту" / Федір Шепель // Вечірня газета. - 1997. - 12 липня. - С. 3
250. Шепель Федір. Ще раз про Садовського у фокусі "недремного ока" / Ф.Шепель // Вечірня газета. - 1997. - 2 серпня. - С. 3
251. Шепель Федір. Як із корифеїв робили фарисеїв, або Микола Садовський у фокусі "недремного ока" / Федір Шепель // Вечірня газета. - 1997. - 27 червня

### 1998

252. Куриполе В. Концерт, який слухали солов'ї / В. Куриполе // Вечірня газета. - 1998. - 22 травня. - С. 3
253. Федоренко О. В.Алексєєв: «Поширення ідей "МММ" загрожує як нашій державі, так і її громадянам» / О. Федоренко // Народне слово. - 1997. - 3 лютого. - С. 1
254. Федоренко Олександр. Іван Кулак: «Пріоритетні завдання служби безпеки України - в сфері економіки» / Олександр Федоренко // Народне слово. - 1998. - 29 жовтня. - С. 2
255. Читальник Андрій. Свіжий погляд на минуле козацького краю / Андрій Читальник // Народне слово. - 1998. - 10 березня. - С. 3  
Рец. на Мицик Юрій. Козацький край / Юрій Мицик
256. Шепель Фёдор. Письмо, выброшенное из вагона / Ф.Шепель // Порог. - 1998. - № 2. - С. 1-2
257. Шепель Федір. Справжня Служба безпеки України та інші служби... / Федір Шепель // Народне слово. - 1998. - 18 квітня. - С. 2

### 1999

258. Олександренко Ф. Іван Кулик: «Ми не гонимося за кількістю і гучністю справ»: Інтерв'ю з начальником УСБУ області / Ф.Олександренко // Народне слово. - 1999. - 25 березня. - С. 3
259. Шепель Федір. Анонім не довго залишався безіменним / Федір Шепель // 21-й канал. - 1999. - 19 березня. - С. 5  
Розмова з начальником СБ України в Кіровоградській області Віктором Стріленком про одну з численних граней діяльності СБУ - розшуку анонімів.

260. Шепель Федір. Без жінок і захист безпеки держави неможливий / Федір Шепель // Вечірня газета. - 1999. - 5 березня
261. Шепель Федір. "Ми ще з тобою, сестро, повоюємо...": Про ветеранів СБУ, колишніх фронтовиків Олексія Васильовича та Віри Степанівни Мігуш. / Федір.Шепель // Вечірня газета. - 1999. - 7 травня. - С. 7
262. Шепель Федір. Свято, яких поки що мало / Федір Шепель // Народне слово. - 1999. - 2 лютого. - С. 3

## 2000

263. Шепель Федір. Богдан Хмельницький – біль і гнів України? / Федір Шепель // Вежа. - 2000. - № 10. - С. 125-126  
Роздуми про значення Хмельницького й Хмельниччини для вітчизняної історії та публікації з цього приводу.
264. Шепель Федір. Болгарська контрреволюція на ... Кіровоградщині / Федір Шепель // 21-й канал. - 2000. - 16 листопада. - С. 5
265. Шепель Ф. В обстановці слідчого усамітнення...,або Лист до Берії / Ф.Шепель // Народне слово. - 2000. - 5 грудня. - С. 4
266. Шепель Ф. Викрадення кабелів зв'язку завдає шкоди безпеці держави / Ф.Шепель // Вечірня газета. - 2000. - 3 листопада. - С. 13
267. Шепель Федір. "Друг мого ворога, мій..." / Федір Шепель // 21-й канал. - 2000. - 1 червня. - С. 5
268. Шепель Федір. "За віщо ти тягнеш мене на смерть?" / Федір Шепель // 21-й канал. - 2000. - 25 травня. - С. 5
269. Шепель Ф. ...За схожість з "класовим ворогом" / Ф.Шепель // Кіровоградська правда. - 2000. - 20 квітня. - С. 3
270. Шепель Федір. Захищали від рідної влади всім селом / Федір Шепель // 21-й канал. - 2000. - 21 грудня. - С. 5
271. Шепель Ф. Кіровоградский "дом русских летчиков": По архивным документам СМЕРШа / Ф.Шепель // Украина-центр. - 2000. - 17 марта. - С. 10



272. Шепель Ф. Крематорій на колесах ? : Порушення техніки безпеки під час експлуатації маршрутних таксі / Ф.Шепель// Кіровоградська правда. - 2000. - 6 червня. - С. 1
273. Шепель, Федір. Мусій Варфоломійович цілився в портрет товариша Молотова, а Олександр Якович не доніс про це / Федір Шепель // Вечірня газета. - 2000. - 29 вересня. - С. 12
274. Шепель Ф. На залізниці - ті ж проблеми , що й за часів Чехова: Правопорушення на залізниці / Ф.Шепель // Кіровоградська правда. - 2000. - 11 квітня. - С. 2
275. Шепель, Федір. Не бажав працювати на радянського поміщика / Федір Шепель // 21-й канал. - 2000. - 6 квітня. - С. 5
276. Шепель Ф. Окупація: Кіровоград у 1941 - 1944 роках / Ф.Шепель // Вечірня газета. - 2000. - 3 листопада. - С. 14
277. Шепель Ф. Особливості національного винесення сміття з хати / Ф.Шепель // Народне слово. - 2000. – 23 травня
278. Шепель, Федор. Откровения красного пожарника / Федор Шепель // Украина-центр. - 2000. - 9 июня. - С. 6
279. Шепель Ф. Откуда у хлопца испанская грусть?, або Іспанська таємниця всього радянського народу / Ф.Шепель // Вечірня газета. - 2000. - 18 серпня. - С. 7
280. Шепель Федір. Постраждали через національну приналежність / Федір Шепель // 21-й канал. - 2000. - 30 березня. - С. 5
281. Шепель Федір. Родинні зв'язки як... кримінальний злочин, або що ховалося за цілком таємним наказом Миколи Єжова від 1937 року? / Федір Шепель // 21-й канал. - 2000. - 10 серпня. - С. 5
282. Шепель Федір. Розвідник "Ярема" / Федір Шепель // Вечірня газета. - 2000. - 6 жовтня. - С. 12
- Йдеться про українського художника, народного художника СРСР, який був розвідником (псевдо Ярема) і перебуваючи за кордоном, зокрема у Франції, був знайомий та часто спілкувався з нашим земляком В.Винниченком.

283. Шепель Федір. "Суди не по словах, а по ділах..." / Федір Шепель // Вечірня газета. - 2000. - 27 жовтня. - С. 13
284. Шепель Федор. Темное прошлое дворянина Бурдзинкевича / Федор Шепель // Украина-центр. - 2000. - 9 июня. - С. 6
285. Шепель Федір. Федір Тамко: трагічної долі поет і патріот / Федір Шепель // 21-й канал. - 2000. - 15 червня. - С. 5
286. Шепель Ф. Управління СБУ повертає валюту з-за кордону / Ф.Шепель // Кіровоградська правда. - 2000. - 22 лютого. - С. 1
287. Шепель Ф. "Чайка" літала по всьому світу з місіями ООН, а валюта осідала у Нью-Йорку на рахунку колишнього кіровоградця / Федір Шепель // Кіровоградська правда. - 2000. - 5 лютого. - С. 1
288. Шепель Федір. Шкідництво на буровугільних шахтах Олександрійщини / Федір Шепель // Вечірня газета. - 2000. - 15 грудня. - С. 13
289. Шепель Федір. "Щоденник "контрреволюціонера" / Федір Шепель // Кіровоградська правда. - 2000. - 12 жовтня. - С. 1
- Йдеться про нещодавно видану книгу документальної публіцистики "Щоденник "контрреволюціонера", матеріалом для якої послуговували не так давно цілком засекречені документи з Державного архіву Служби безпеки України.

## 2001

290. Ф.Ш. Минуле української філософії та наш край / Ф.Ш. // Вечірня газета. - 2001. - 23 лютого. - С. 12
291. Шепель Федір. Архієпископ Ігор / Ф.Шепель // Вечірня газета. - 2001. - 23 березня. - С. 11
292. Шепель Федір. До ареста-рядової колхозник / Ф.Шепель // Народне слово. - 2001. - 27 лютого. - С. 4
293. Шепель Федір. Екологія не невістка: вона не винна / Ф.Шепель // Вечірня газета. - 2001. - 31 серпня. - С. 11
294. Шепель Федір. Є люди, як легенди / Федір Шепель // Вечірня газета. - 2001. - 4 травня. - С.4

295. Шепель Федір. За участь у банді Степового... / Федір Шепель // Вечірня газета. - 2001. - 28 вересня. - С. 10
296. Шепель Федір. Звір на прізвище Коцюєв / Ф.Шепель // Народне слово. - 2001. - 20 лютого. - С. 4
297. Шепель Федор. Контрреволюционные слова / Федор Шепель // Въдомости. - 2001. - 12 октября. - С. 4
298. Шепель Федор. Недочитанная молитва / Федор Шепель // Украина-центр. - 2001. - 8 июня. - С. 12
299. Шепель Федор. "Одесский мартиролог" - книга й про наших земляків / Ф.Шепель // Народне слово. - 2001. - 12 квітня. - С. 4
300. Шепель Федір. Подвійний удар коричневих і червоних по... кіровоградському трамваю / Ф.Шепель // 21-й канал. - 2001. - 21 червня. - С. 5
301. Шепель Федір. "Розстрільний" документ зразка 37-го року: (Історія мовою документів) / Ф.Шепель // Народне слово. - 2001. - 12 червня. - С. 4
302. Шепель Федор. Скопцы-краснодраконовцы / Федор Шепель // Украина-центр. - 2001. - 21 сентября. - С. 10
303. Шепель Федір. Смерть моряка-підводника, звинуваченого в шпигунстві на користь панської Польщі й підозрюваного в симпатіях до гомінданівського Китаю / Ф.Шепель // Кіровоградська правда. - 2001. - 12 червня. - С. 4
304. Шепель Федір. Сучасні кіровоградські пластуни теж мають свою історію / Федір Шепель // 21-й канал. - 2001. - 5 квітня. - С. 10
305. Шепель Федір. Час Хорвата "призивать", і час хорвата... репресувать? / Федір Шепель // Народне слово. - 2001. - 22 травня. - С. 3
306. Шепель Федір. "Як ще були ми козаками". Історія отамана-самостійника Пилипа Хмари та його соратників, записана чекістами в тридцяті роки минулого століття / Федір Шепель // Вечірня газета. - 2001. - 9 листопада. - С. 10; Вечірня газета. - 2001. - 16 листопада. - С. 11; Вечірня газета. - 2001. - 23 листопада. - С. 10; Вечірня газета. - 2001. - 30

листопада. - С. 11; Вечірня газета. - 2001. - 7 грудня. - С. 11

307. Шепель Федір. Яничари з...Кіровограда: (Їх затягують з допомогою Інтернету) / Ф.Шепель // Кіровоградська правда. - 2001. - 16 червня. - С. 2

## 2002

308. Куриполе В. Наукологічне об'єднання, яке мало не призвело до самогубства / В. Куриполе // 21-й канал. - 2002. - 5 вересня. - С. 5

309. Шепель Ф. До дня незалежності лишалося рівно сорок сім років ... :Невідомі матеріали із життя одного з керівників Криворізького підпілля Бориса Назаренка / Ф. Шепель // Вежа. - 2002. - № 12. - С. 209-217

310. Шепель Ф. З чого починається Батьківщина?: Люби і знай свій рідний край / Ф. Шепель // Народне слово. - 2002. - 6 червня. - С. 3

311. Шепель Ф. Мак - за и против: Наркомания на Кіровоградщині и как с ней боролись / Ф. Шепель // Україна-центр. - 2002. - 14 червня. - С. 6

312. Шепель Ф. Останній товариш Миколи Вороного / Ф. Шепель // День. - 2002. - 27 грудня. - С. 8  
Андрієвський Павло Ксенофонович, псевдонім "Степовий"

313. Шепель Федір. Кузня кадрів армії УНР? / Федір Шепель // Народне слово. - 2002. - 26 листопада. - С. 3

## 2003

314. Шепель Федір. І мінер, і зв'язківець / Ф. Шепель // Вечірня газета. - 2003. - 8 травня. - С. 7

315. Шепель Фёдор. "Горькая ягода" дворянина Ердели / Ф. Шепель // Україна-центр. - 2003. - 20 юнія. - С. 7

316. Шепель Федір. Заплямовані трьома буквами / Ф. Шепель // День. - 2003. - 1 серпня. - С. 8: фото

317. Шепель Федір. Курячий розум / Ф. Шепель // Нова газета. - 2003. - 22 лютого. - С. 4

318. Шепель Федір. Людолови-XXI, або Сонечка Мармеладова - наша

- сучасниця: Работоргівля / Ф. Шепель // Кіровоградська правда. - 2003. - 11 лютого; Знам'янські вісті. - 2003. - 10 вересня. - С. 4
319. Шепель Федір. "Мазепа! Сьогодні ввечері!": Призабуте / Ф. Шепель // День. - 2003. - 20 грудня. - С. 8
320. Шепель Федір. Микола Садовський: "під недремним оком" ГПУ / Ф. Шепель // День. - 2003. - 14 березня. - С. 8
321. Шепель Федір. Наш трамвай і білі плями в його історії / Федір Шепель // Елисаветградские ведомости. - 2003. - 16 мая. - С. 9: фото
322. Шепель Федір. Наша "Вежа" - в козацькій енциклопедії / Ф. Шепель // Вежа . - 2003. - № 14. - С. 259-260
323. Шепель Федір. Реформаторіум для ... сімдесятирічних месників / Ф. Шепель // Народне слово. - 2003. - 7 серпня. - С. 3
324. Шепель Федір. Справа "Школа": Україна Incognita / Ф. Шепель // День. - 2003. - 21 листопада. - С. 8
325. Шепель Федір. Справа "Школа": Не всі червоні командири могли мовчки їсти, коли на їх очах гинуло українське село / Ф. Шепель // Сільські вісті. - 2003. - 28 листопада. - С. 2
326. Шепель Федор. Статистика трагедии / Ф. Шепель // Украина-центр. - 2003. - 23 мая. - С. 7
327. Шепель Федір. Український Бівербрук. Невідомі сторінки життя видатного видавця / Федір Шепель // День. - 2003. - 22 квітня. - С. 7: фото
328. Шепель Федір. Чи всі українці мовчали про голод? / Ф. Шепель // День. - 2003. - 8 лютого. - С. 19
329. Шепель Федір. Чи міг Діккенс характеризувати Сталіна словами Леніна? / Федір Шепель // День. - 2003. - 16 жовтня. - С. 6. - Зміст: "Прогулянка на пароплаві" / Чарльз Діккенс.

## 2004

330. Шепель Федір. Кургани чекають не контрабандистів, а науковців / Ф. Шепель // Вечірня газета. - 2004. - 9 липня. - С. 15; Новоукраїнські новини.

- 2004. - 26 серпня. - С. 8; Сільське життя (Добровеличківський р-н). - 2004. - 11 вересня. - С. 3

331. Шепель Федір. Хто стоїть за незаконними посівами маку?: Соціальне зло / Ф. Шепель // Вечірня газета. - 2004. - 9 липня. - С. 4

332. Шепель Федір. Контррозвідка: історія, припущення та реальність / Федір Шепель // Вечірня газета. - 2004. - 23 березня. - С. 4 : фото  
Інтерв'ю з керівником контррозвідувального підрозділу управління Служби безпеки України в Кіровоградській області полковником Олександром Лисенком.

333. Шепель Федір. "Ми звільняли від ворога рідну землю" / Федір Шепель // Елисаветградские ведомости. - 2004. - 7 мая. - С. 2

## 2005

334. Іваненко В. Віктор Кобильчак: "Контрабанда - проблема не лише прикордонних регіонів" / В. Іваненко // Народне слово. - 2005. - 11 червня. - С. 2

335. Шепель Федір. І якщо впадеш ти на чужому полі ... / Ф. Шепель // Народне слово. - 2005. - 9 серпня. - С. 4

Чимало наших земляків було призвано і загинуло у розв'язанні військових конфліктів в інших країнах світу.

336. Шепель Федір. Їх називають афганцями / Федір Шепель // Кіровоградська правда. - 2005. - 15 лютого. - С. 1: фото

## 2007

337. Шепель Федір. Доторкнулися до історії воєн / Федір Шепель // Народне слово. - 2007. - 27 лютого. - С. 3: фото

Про виставку моделей військової техніки в Управлінні СБУ в Кіровоградській області.

338. Шепель Федір. Олексій Помазан: "І до гарантування безпеки медики теж мають відношення" / Федір Шепель // Народне слово. - 2007. - 19 червня. - С. 4

Розмова з керівником військово-медичної служби Управління СБУ в Кіровоградській області.

339. Шепель Федір. Ще раз про сад-виноград, де завівся казнокрад, або Чому замість українських ми їмо груші аргентинські / Ф. Шепель // Народне слово. - 2007. - 7 липня. - С. 2

За фактом розкрадання державних коштів у великому розмірі одним з кіровоградських ТОВ порушено кримінальну справу. Йде слідство.

## 2008

340. Шепель Федір. Голод не був випадковістю / Федір Шепель // Сільське життя плюс. - 2008. - 22 травня. - С. 5

341. Шепель Федір. Зв'язкова підпілля ОУН під псевдо "Хмара" / Ф. Шепель // Кіровоградська правда. - 2008. - 9 вересня. - С. 6;  
Кіровоградська правда. - 2008. - 16 вересня. - С. 6  
Відомості з архівів СБУ в Кіровоградській області

342. Шепель Федір. Микола Горянський був членом ОУН і мав вступити до УПА, але став червоноармійцем та в'язнем ГУЛАГу / Ф. Шепель // Народне слово. - 2008. - 15 травня. - С. 3  
Стаття на основі документів архіву управління СБУ в Кіровоградській області.

343. Шепель Федір. Порушення віртуальні. Покарання - реальне! / Ф. Шепель // Кіровоградська правда. - 2008. - 28 жовтня. - С. 3  
Розмова з заступником начальника управління СБУ в Кіровоградській області полковником О.Невкритим стосовно правопорушень, скоєних із використанням комп'ютерних технологій

344. Шепель Федір. Про доблесть і героїзм розповів ветеран / Федір Шепель // 21-й канал. - 2008. - 28 лютого. - С. 2

Про зустріч 85-річного ветерана з молодими співробітниками УСБУ в Кіровоградській області.

345. Шепель Федір. Репресовані як члени "Просвіти" та УАПЦ / Ф. Шепель // Народне слово. - 2008. - 25 березня. - С. 2

Автор на прикладі однієї кримінальної справи стосовно трьох мешканців Гайворона, реабілітованих у 1995 році, показує систему діяльності радянських каральних органів двадцятих-тридцятих років минулого століття

346. Шепель Федір. Російськомовна листівка УПА / Ф. Шепель // Народне слово. - 2008. - 7 серпня. - С. 3

Наводиться повний текст упівської листівки та розповідається про долю

репресованого за її зберігання нашого земляка з Хмельового (прізвище не називається - Григорій Щ)

2009

347. Федоренко О. Володимир Карпенко: "Білих плям" у вітчизняній історії стає менше / О. Федоренко // Народне слово. - 2009. - 5 березня. - С. 3  
Начальник СБУ в області відповідає на запитання, пов'язані з розсекреченням великої кількості історичних документів.

348. Шепель Федір. Арештовані окупантами, бо... співали "Ще не вмерла..." / Федір Шепель // Нова газета. - 2009. - 5 січня. - С. 3

349. Шепель Федор. Без права на прощення / Федор Шепель // Україна-центр. - 2009. - 7 мая. - С. 9: іл.

350. Шепель Федор. Вор - рецидивист или диссидент? / Федор Шепель // Україна-центр. - 2009. - 23 апреля. - С. 9: іл.

351. Шепель Федір. Гітлерівські та сталінські спецслужби шукали рівненчан, які пошили український прапор та виготовили тризуб / Ф. Шепель // Народне слово. - 2009. - 12 березня. - С. 12

Матеріал на основі документів з галузевого архіву управління СБУ в області та облдержархіву, пов'язаних з активною діяльністю підпілля Організації українських націоналістів у селищі Рівному в період гітлерівської окупації

352. Шепель Федір. "Життя - Батьківщині, честь - нікому!": Сьогодні професійне свято відзначають працівники спецпідрозділу СБУ "Альфа" / Ф. Шепель // Народне слово. - 2009. - 23 червня. - С. 3

Фотоінтерв'ю з керівником підрозділу Центру спеціальних операцій СБ України в управлінні СБУ області

353. Шепель Федір. "Отримав завдання відкрити їдальню для членів ОУН..." / Ф. Шепель // Народне слово. - 2009. - 19 травня. - С. 6

Витяги з протоколів допитів С.Дубосара, який служив рядовим у Кіровоградській міській поліції, охороняючи приміщення з політичними в'язнями у 1942 році

354. Шепель Федір. Сергій Ратієв: "Розслідування кримінальної справи щодо Голодомору-геноциду 1932-1933 років на Кіровоградщині наближається до кінця" / Ф. Шепель // Народне слово. - 2009. - 8 грудня. - С. 4

Розмова з начальником УСБУ в Кіровоградській області генерал-майором



С.Ратієвим стосовно розслідування кримінальної справи за ознаками вчинення геноциду українського народу в 1932-1933 роках.

355. Шепель Федір. Сторінки з архіву СБУ, або ОУН на Кіровоградщині / Федір Шепель // Україна-центр. - 2009. - 19 марта. - С. 10: іл.

356. Шепель Федір. Через долю людини - про голодний сорок сьомий / Ф. Шепель // Народне слово. - 2009. - 10 грудня. - С. 6

Матеріал на основі справи М.К.Нечипоренка із архівних документів УСБУ в Кіровоградській області.

357. Шепель Федір. Чи "ходили" бофони Кіровоградщиною? / Федір Шепель // Народне слово. - 2009. - 5 лютого. - С. 11: іл. - Зміст: Бофони: грошові документи ОУН - УПА

## 2010

358. Шепель Федір. Все тоді було новим і відбувалося вперше / Ф. Шепель // Народне слово. - 2010. - 10 червня. - С. 1, 3

Спогади автора про свій журналістський досвід в "Народному слові" і про колектив редакції газети

359. Шепель Федір. Німці так довіряли розвіднику, що нагородили медалями / Ф. Шепель // Кіровоградська правда. - 2010. - 27 квітня. - С. 5

Публікація про багатьох кіровоградців, ветеранів Великої Вітчизняної війни, які з різними військовими званнями служили в органах державної безпеки.

360. Шепель Федір. Один із ста тисяч: Як оточення під Зеленою Брамою позначилось на долі простого солдата / Ф. Шепель // Народне слово. - 2010. - 28 січня. - С. 6

Біографічний нарис про долю військовополоненого, що був поранений біля села Підвисоке.

361. Шепель Федір. Про Сергія Єсеніна, Дем`яна Бедного, українізацію та розстрільну справу зразка тридцять сьомого / Ф. Шепель // Кіровоградська правда. - 2010. - 16 лютого. - С. 4

Краєзнавча розвідка, пов`язана з іменами Сергія Єсеніна та Дем`яна Бедного.

362. Шепель Федір. Сергій Ратієв: "Розслідування кримінальної справи щодо Голодомору - Геноциду 1932-1933 років на Кіровоградщині наближається до кінця" / Ф. Шепель // Світловодськ вечірній. - 2010. - 14

січня. - С. 1

Начальник УСБУ в Кіровоградській області інформує про завершення слідства по справі за ознаками вчинення геноциду українського народу - голодомору 1932-1933 років.

362. Шепель Федір. Цілющий екстракт / Федір Шепель // День. - 2010. - 22-23 січня. - С. 7

## 2011

363. Шепель Федір. Білоусові арабески / Ф. Шепель // Народне слово. - 2011. - 22 грудня. - С. 8

Відгук про третю книгу В.Білоуса "Теплая река памяти" (2011)

364. Шепель Федір. Італія-писанка / Федір Шепель // День. - 2011. - 4-5 лютого. - С. 22: фото

365. Шепель Федір. Ким насправді був Іван Сірко / Федір Шепель // Нова газета. - 2011. - 7 квітня. - С. 10: фото

366. Шепель Федір. Репресовані як члени "Просвіти" та УАПЦ / Ф. Шепель // Гайворонський кур'єр. - 2011. - 26 листопада. - С. 2

Автор на прикладі однієї кримінальної справи стосовно трьох мешканців Гайворона, реабілітованих у 1995 році, показує систему діяльності радянських каральних органів двадцятих-тридцятих років минулого століття.

367. Шепель Федір. Чому не сподобався "Маленький Париж" Миколі Кулішу / Федір Шепель // Нова газета. - 2011. - 2 червня. - С. 3

## 2012

368. Шепель Федір. Іван Сірко: дійсність і легенди, або Що писала про кошового атамана зарубіжна преса XVII століття / Федір Шепель // День. - 2012. - 20 січня. - С. 8

369. Шепель Федір. Історія Кіровоградщини від Володимира Боська / Ф. Шепель // Народне слово. - 2012. - 9 лютого. - С. 8-9: фото

Історико-краєзнавчий матеріал на основі нещодавно виданого історичного календаря Кіровоградщини на 2012 рік від відомого у регіоні краєзнавця В.Боська.

370. Шепель Федір. Корифеї в спогадах і щоденниках Сергія Єфремова / Ф. Шепель // Наше місто. - 2012. - 2 серпня. - С. 4

Огляд сторінок книги С.Єфремова "Щоденник. Про дні минулі (спогади)", виданої 2011 року у київському видавництві "Темпора", про театральних діячів краю.

371. Шепель Федір. Ніка - закопувачка їжачків / Федір Шепель // День. - 2012. - 30-31 березня. - С. 13: фото; Нова газета. - 2012. - 1 березня. - С. 12: фото
372. Шепель, Федір. Ні, це, звичайно, не Арно: вірш / Федір Шепель // Нова газета. - 2012. - 29 березня. - С. 12
373. Шепель, Федір. Нова Дворцова: вірш / Федір Шепель // Наше місто. - 2012. - 29 березня. - С. 1
374. Шепель Федір. Сергій Жолонко: Діяльність прокуратури багатогранна, втім проводиться в інтересах держави та громадян / Ф. Шепель // Народне слово. - 2012. - 23 лютого. - С. 4: фото  
Інтерв'ю з першим заступником прокурора області С.Жолонком.

## 2013

375. Шепель Федір. "Артільний батько" та інші земляки - в полі зору ДПУ / Ф. Шепель // Наш бізнес. - 2013. - 28 лютого. - С. 9: фото  
Про нову книгу Василя Даниленка, в якій чимало матеріалів, присвячених нашому краю.
376. Шепель Федір. Відгук на статтю Володимира та Ярослава Панченків "Парасковія Степенькіна: "Значення Корсуня в українській історії не поціновано..." / Федір Шепель // День. - 2013. - 7-8 березня. - С. 12
377. Шепель Федір. Географічний атлас Кіровоградщини виховуватиме патріотизм / Ф. Шепель // День. - 2013. - 27 лютого. - С. 8: фото  
Про презентацію "Географічного атласу Кіровоградської області" в обласній науковій бібліотеці імені Чижевського.
378. Шепель Федір. Географічний атлас Кіровоградщини виховуватиме патріотизм / Ф. Шепель // Народне слово. - 2013. - 27 лютого. - С. 8  
У відділі краєзнавства ОУНБ ім. Д.І.Чижевського презентовано географічний атлас "Кіровоградська область".
379. Шепель Федір. Зінаїда Тулуб і наш край: Макариха, Олександрія, Єлисаветград у спогадах авторки "Людоловів" / Ф. Шепель // Наше

місто. - 2013. - 30 травня. - С. 14: портр. - Зміст: Моя жизнь / З. Тулуб.  
Нещодавно в Києві вперше надруковано чимало віршів та спогади "Моя  
жизнь" Зінаїди Тулуб, де містяться згадки й про наш край.

380. Шепель Федір. Іван Огієнко і наш край / Федір Шепель // Народне  
слово. - 2013. - 8 серпня. - С. 9: портр.

Публікація охоплює особливості стосунків Івана Огієнка (Митрополита  
Іларіона) з уродженцями краю, відомими особистостями, у т.ч. згадується  
листування І.Огієнка з Д.Чижевським, чиє ім'я носить сьогодні обласна  
бібліотека.

381. Шепель Федір. "...Как будто залез в прадедовскую душу или  
прадедовская душа шалит в тебе": Микола Гоголь - наш пророк /  
Федір Шепель // День. - 2013. - 29-30 березня. - С. 12: портр.

382. Шепель Федір. Книга про кавалерійське училище / Ф. Шепель //  
Наше місто. - 2013. - 12 грудня. - С. 2. - Зміст: Вершники на Інгулі / С.  
Шевченко.

Про презентацію книги Сергія Шевченка "Вершники на Інгулі", яка  
відбулася в бібліотеці Кіровоградського педуніверситету.

383. Шепель Федір. Мельгуновський клад, або Із приводу 250-річчя  
української польової археології / Ф. Шепель // День. - 2013. - 17-18  
травня. - С. 12: фото

Стаття присвячена 250-річчю знаменитих розкопок Литої Могили.

384. Шепель Федір. Несподіванка з доробку Степана Руданського / Федір  
Шепель // День. - 2013. - 20-21 грудня. - С. 13: портр.

385. Шепель Федір. "Німці закрили агрошколу як розсадник українського  
націоналізму", або Агрошколи як феномен патріотичного виховання в  
роки німецької окупації / Федір Шепель // Вежа. - 2013. - № 31. - С.  
138-142

Зміст: Принагідний відступ; З-за парти - до УПА; Лебединківська агрошкола;  
Івангородська агрошкола.

Про національно-визвольний рух на теренах Центральної України в роки  
Другої світової війни та про роль агрошкіл у цей час.

386. Шепель Федір. "Німці закрили агрошколу як розсадник українського  
націоналізму" / Федір Шепель // День. - 2013. - 19-20 квітня. - С. 13

Про діяльність ОУН на теренах Центральної України в роки Другої світової  
війни та про роль агрошкіл у цей час.

387. Шепель Федір. Нове про отаманів-самостійників у нашому краї / Ф. Шепель // Наш бізнес. - 2013. - 21 листопада. - 10  
У статті розповідається про книгу Сергія Богана "Повстанці Одещини і Придністров'я. Антикомуністичний повстанський рух на Південному Заході України у 1920-1923".
388. Шепель Федір. Передвісники гітлерівських книгопаліїв / Федір Шепель // День. - 2013. - 21-22 червня. - С. 12  
Стаття присвячена Дню пам'яті про публічне спалення книг нацистами. Надано загальний огляд історії нищення книг.
389. Шепель Федір. "Поручається товарищу Гітлеру...", або розповідь про чекіста з негарним прізвищем / Федір Шепель // День. - 2013. - 26-27 квітня. - С. 12  
Йдеться про чекіста з прізвищем Гітлер, який проживав в Єлисаветграді. Він тут особисто проводив арешти, по-своєму вирішував "єврейське питання". Та в середині 30-х років його й самого репресували.
390. Шепель Федір. Села зникають, а з ними й історія: чи діждемося "Історії міст і сіл" в Україні? / Ф. Шепель // Наше місто. - 2013. - 21 березня. - С. 4. - Зміст: Історія міст і сіл України. Кіровоградська область  
Про перспективи перевидання тому "Історії міст і сіл України. Кіровоградська область" йшла мова на черговому засідінні "Краєзнавчих студій" у відділі краєзнавства ОУНБ ім.Д.І.Чижевського
391. Шепель Федір. Справа Тухачевського в долі уродженця Єлисаветграда / Ф. Шепель // Наш бізнес. - 2013. - 21 березня. - С. 9: фото  
Історичні матеріали з нагоди 100-річчя від дня народження Михайла Тухачевського.
392. Шепель Федор. Украинская Жанна д'Арк, или Что бы Леся Украинка сегодня сказала своим землякам? / Федор Шепель // День. - 2013. - 4 июля. - С. 11: портр.
393. Шепель Федір. "Український голокост": Кіровоградський вимір: рецензія / Ф. Шепель // Наше місто. - 2013. - 1 серпня. - С. 4  
Рец. на кн.: Український голокост 1932-1933. Свідчення тих, хто вижив. Кн. 9 / упорядник Ю. Мицик. - К.: Києво-Могилянська Академія, 2013  
Вийшла друком 9 книга "Український голокост 1932-1933. Свідчення тих,

хто вижив".

394. Шепель Федір. Усім ми багаті... : географічний атлас Кіровоградщини виховуватиме патріотизм / Ф. Шепель // Наше місто. - 2013. - 21 лютого. - С. 3

Зміст: Географічний атлас Кіровоградської області.

Відбулася презентація "Географічного атласу Кіровоградської області", виданого нещодавно видавництвом "Мапа" в рамках загальноукраїнського проекту "Моя мала Батьківщина".

395. Шепель Федір. Учив студентів любові до українського слова / Ф. Шепель // Народне слово. - 2013. - 3 жовтня. - С. 9

Стаття-персоналія про уродженця краю Л.Догадька, науковця, педагога, незаконно репресованого у 1941 році і реабілітованого у 1989 році.

396. Шепель Федір. Хто підштовхував до корупційних дій українських козаків? / Федір Шепель // День. - 2013. - 5-6 квітня. - С. 13

397. Шепель Федір. Чому варто згадати події XVII століття в Україні? / Федір Шепель // День. - 2013. - 14-15 червня. - С. 23: фото

Про тритомне видання "Джерела з історії Національно-визвольної війни українського народу 1648-1658 рр." доктора історичних наук та доктора богослов'я Юрія Мицика.

## 2014

398. Шепель Федір. Автор "Останньої шаблі" про наш край: Спогади дисидента / Федір Шепель // Наше місто. - 2014. - 29 травня. - С. 4: портр.

Стаття розкриває краєзнавчу складову малотиражної книги "Найбільше диво - життя" Миколи Руденка, літератора, мислителя й дисидента. У виданні створені письменником літературні образи, й близькі люди, і люди, які випадково траплялися на творчому та життєвому шляху, мали відношення до нашого краю.

399. Шепель Федір. Анатолій Коверга легендарний директор Нікітінського ботанічного саду / Федір Шепель // Народне слово. - 2014. - 28 серпня. - С. 9: фото

Про нашого земляка й визначного вченого-ботаніка Анатолія Сафроневича Ковергу, який майже двадцять років очолював Нікітський ботанічний сад. Кілька слів сказано й про книжкові видання, які є у фонді Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д. І. Чижевського, зокрема,

"Історичний календар Кіровоградщини на 2014 рік" Володимира Боська, звідки автор статті довідався про те, що Анатолію Коверзі цьогоріч - 110-років від дня народження.

400. Шепель Федір. "Антонеску дав наказ..." / Федір Шепель // День. - 2014. - 21-22 лютого. - С. 12

401. Шепель Федір. "Батьківщина - це духовна спадщина": рецензія / Ф. Шепель // Народне слово. - 2014. - 16 січня. - С. 5

Рец. на: Стежинами пам'яті. З історії краєзнавчого руху на Кіровоградщині. Вип.1 / укл. Лариса Гайда. – Кіровоград: Лисенко В.Ф., 2013.- 158 с

Науково-популярне видання "Стежинами пам'яті" - збірка з історії краєзнавства в регіоні - видане за ініціативи Л.Гайди. В одному з досліджень, вміщених в книзі, розглядається питання репресій проти краєзнавців та висування проти них сфабрикованих звинувачень.

402. Шепель Федір. "Був прихильним до своїх земляків...", або Дмитро Чижевський очима сучасників / Федір Шепель // Народне слово. - 2014. - 13 березня. - С. 9: фото

Цікаві матеріали про життя і наукову діяльність Д.Чижевського подаються за двома джерелами - спогадами Ю.Шевельова (Шереха) та тритомником "Розвідки" В.Петрова.

403. Шепель Федір. Велика патріотка або як Магаданська письменницька організація ще до розпаду СРСР клопоталася про реабілітацію... бандерівки Дарки Терлецької / Федір Шепель // Вежа. - 2014. - № 33. - С. 182-186

У селі Диминому Рівненського (тепер Новоукраїнського) району деякий час ховалась від німців та КГБ львівянка, патріотка, член національного підпілля під час Другої світової війни.

404. Шепель Федір. "В Єлисаветграді був, в Олександрії був, у Чорному лісі був..." : Наш край у листуванні Дмитра Яворницького / Федір Шепель // Народне слово. - 2014. - 3 квітня. - С. 8: фото

Автор ґрунтовно досліджує листування Д.Яворницького з персонами, що мають стосунок до нашого краю. Крім перелічених у додаткових точках доступу, побіжно у статті названо ще кілька прізвищ.

405. Шепель Федір. Говорили про окупацію гітлерівську, а на думці була окупація теперішня / Федір Шепель // Народне слово. - 2014. - № 40 (12-18 вересня). - С. 9: фото

Інформація про презентацію книги І.Петренка "Нацистський окупаційний режим на Кіровоградщині 1941-1944 рр." в приміщенні Державного архіву області. Нижче подано три уривки з книги.

406. Шепель Федір. Десятикнижжя про Голодомор / Федір Шепель // Народне слово. - 2014. - 26 червня. - С. 9: фото  
Огляд 10-го тому видання про голод професора о.Юрія Мицика (перший том вийшов 2003 року) з точки зору краєзнавця. 10-томник вийшов у видавничому домі "Києво-Могилянська академія". Автор посилається на книги, що знаходяться у відділі краєзнавства ОУНБ ім. Д.Чижевського.

407. Шепель Федір. Європа по-українськи. Про земляка, котрий передрік утворення ЄС, створюють фільм / Федір Шепель // День. - 2014. - С. 20: іл.

408. Шепель Федір. Згорів" на вогнищі власних пророцтв...", або Політичний детектив - не просто розвага / Федір Шепель // Народне слово. - 2014. - № 52 (27 листопада). - С. 9: фото. - Зміст: Перо и штык политического детектива / Виктор Белоус.  
Про книгу літератора В.Білоуса, що, за відгуками літературних критиків, є початком сучасного дослідження політичного детективу.

409. Шепель Федір. Зелена Брама - наша Брестська фортеця. Тільки без кам'яних мурів і такої гучної слави / Федір Шепель // Народне слово. - 2014. - 31 липня. - С. 8: фото  
Про нове видання Василя Даценка "Зелена Брама: повернення до легенди", презентація якого відбулася у відділі краєзнавства Кіровоградської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д. І. Чижевського.

410. Шепель Федір. Зінаїда Тулуб про братів наших менших / Ф. Шепель // Народне слово. - 2014. - 27 березня. - С. 6  
Трьом невеличким есе передує вступна біографічна довідка про письменницю у її зв'язках з краєм.

411. Шепель Федір. Зустріч із сином героя / Федір Шепель // Народне слово. - 2014. - № 42 (26 вересня-2 жовтня). - С. 6: фото.кол.  
Краєзнавчі студії в ОУНБ ім. Д.Чижевського відбулись з нагоди 100-річчя від дня народження І.Фісановича за участі його сина Тараса.

412. Шепель Федір. Криворізький журнал з кіровоградським присмаком / Федір Шепель // Наш бізнес. - 2014. - 20 лютого. - С. 4  
Про змістове наповнення журналу "Кур'єр Кривбасу".



413. Шепель Федір. "Кур'єр Кривбасу" не знижує творчої планки / Федір Шепель // Народне слово. - 2014. - 19 червня. - С. 10: фото  
Огляд чергового (№ 293-295) числа журналу з точки зору літературного краєзнавства, у т.ч. звертається увага на рубрику "Книгопанорама" - своєрідну презентацію літературно-художніх журналів.
414. Шепель Федір. Між Дніпром і Бугом Жадана почули / Федір Шепель // Наше місто. - 2014. - 20 лютого. - С. 2
415. Шепель Федір. "Між часом і морем" не загубився і наш край / Федір Шепель // Наш бізнес. - 2014. - 9 січня. - С. 6: фото  
Видавництво "Ярославів Вал" видало книгу Г. Гусейнова "Між часом і морем", колекція невігаданих історій - про малу і велику Батьківщину, про героїв, життя яких пов'язане з територією сучасної Кіровоградщини, Одесою та Парижем.
416. Шепель Федір. Науковець, письменник, розвідник (Віктор Петров і наш край) / Федір Шепель // 3 перших уст. - 2014. - 25 вересня. - С. 6
417. Шепель Федір. Нікітський ботанічний прославив уродженець Тернівки / Федір Шепель // 3 перших уст. - 2014. - 7 серпня. - С. 12: іл.
418. Шепель Федір. Нікітський ботсад прославив уродженець Тернівки. Про Анатолія Ковергу - директора заповідника у 1939 - 1958 роках / Федір Шепель // День. - 2014. - 22-23 серпня. - С. 13
419. Шепель Федір. Новий історичний календар від Володимира Боська / Федір Шепель // Народне слово. - 2014. - 1 травня. - С. 9: фото  
Побачив світ краєзнавчий календар на 2014 рік - дев'яте за рахунком подібне видання краєзнавця В.Боська.
420. Шепель Федір. Нові числа "Степу" / Федір Шепель // Народне слово. - 2014. - 28 серпня. - С. 10: фото  
Про змістове наповнення літературно-мистецького та громадсько-політичного кіровоградського журналу "Степ" та про його авторів, а також про прототипи нинішнього кіровоградського "Степу".
421. Шепель Федір. Олександр Купрін писав у "Гамбрінусі": погром в Одесі 1905 року вчинили люди з "георгіївськими стрічками" / Федір Шепель // День. - 2014. - 5-6 грудня. - С. 13  
Йдеться про смисл, закладений у георгіївську стрічку. Автор говорить, що

вона пов'язана з історією погромів, а не відваги, а також звертається до творчості Олександра Купріна, а саме - до оповідання "Гамбрінус", в якому описані люди з георгіївськими стрічками, які вчиняли погроми.

422. Шепель Федір. Палієва "Калина" із Соколівки / Федір Шепель // Народне слово. - 2014. - № 53 (4 грудня). - С. 8: фото

423. Шепель Федір. Парк Авіаторів живий не тільки спогадами / Ф. Шепель // Народне слово. - 2014. - 8 травня. - С. 12: фото.кол.  
7 кольорових фото та коментар до них мешканця Кіровограда.

424. Шепель Федір. Передвісники гітлерівських книгопаліїв / Федір Шепель // З перших уст. - 2014. - 11 грудня. - С. 4: фото  
Стаття присвячена Дню пам'яті про публічне спалення книг нацистами.

425. Шепель Федір. Письменники Приінгулля відзначили тридцятирічний ювілей / Федір Шепель // Літературна Україна. - 2014. - 25 грудня. - С. 11

426. Шепель Ф. Письменники Приінгулля не стояли осторонь / Ф. Шепель // Наше місто. - 2014. - 11 грудня. - С. 3  
Урочистості з нагоди тридцятиріччя обласної організації Національної спілки письменників України пройшли 3 грудня в літературному музеї Івана Карпенка-Карого.

427. Шепель Федір. Погроми вчиняли людя з "георгіївськими стрічками" : Про це писав ще Олександр Купрін / Федір Шепель // З перших уст. - 2014. - 27 листопада. - С. 6  
Йдеться про смисл, закладений у георгіївську стрічку. Автор говорить, що вона пов'язана з історією погромів, а не відваги, а також звертається до творчості Олександра Купріна, а саме - до оповідання "Гамбрінус", в якому описані люди з георгіївськими стрічками, які вчиняли погроми.

428. Шепель Федір. Правда повертається / Федір Шепель // День. - 2014. - 5-6 вересня. - С. 13  
Відгук на статтю Ігоря Сяндюкова "Коли смерть стоїть за плечима" ("День №155-156 від 22-23 серпня 2014 року).

429. Шепель Федір. Про Винниченка все ж згадали / Федір Шепель // Наше місто. - 2014. - 7 серпня. - С. 3  
Відділ краєзнавства бібліотеки ім. Д. І. Чижевського виявився чи не єдиним в області закладом, в якому згадали про день народження визначного

українського письменника й політичного діяча Володимира Винниченка. В бібліотеці показали фільм "Володимир Винниченко без брому".

430. Шепель Федір. Про нашого земляка - автора "Сучасного словника з етики" / Федір Шепель // Народне слово. - 2014. - 17 липня. - С. 4: фото

Біографічна довідка уродженця Новомиргородщини, вчителя, науковця, автора книг з етики, аматора театрального мистецтва. Публікація приурочена до виходу нової книги М.Г.Тофтула "Сучасний словник з етики". У планах автора - книги з екологічної етики.

431. Шепель Федір. "Розстріляна "Просвіта" / Федір Шепель // Народне слово. - 2014. - № 40 (12-18 вересня). - С. 9: іл.

Відгук на книгу С.Орел з одноіменною назвою. Головна цінність видання, на думку автора статті полягає у тому, що воно побудоване виключно на особистих враженнях від тих документів радянських каральних органів, з якими довелося ознайомитись Світлані Орел під час підготовки до друку п'ятитомного видання "Реабілітовані історією" по Кіровоградській області.

432. Шепель Федір. "Розстріляна "Просвіта": Українці - читайте! / Федір Шепель // День. - 2014. - № 214-215 (14-15 листопада). - С. 12: фото

Книга Світлани Орел з одноіменною назвою, як ніколи, на часі. Уроки історії необхідно засвоювати, аби не допустити нових трагедій - така головна думка автора статті. Анотоване видання не претендує на повне висвітлення подій, але може стати початком низки краєзнавчих розвідок, оскільки називає десятки імен репресованих просвітян та місцевих топонімів. Книга укладена на основі особистісних вражень від документів радянських каральних органів

433. Шепель Федір. "Рух. Початок" / Федір Шепель // Народне слово. - 2014. - № 52 (27 листопада). - С. 9: фото

Презентація одноіменної книги в ОУНБ ім. Д.І Чижевського. Автор-упорядник книги В. Бондар зібрав під однією обкладинкою спогади 25 учасників Руху за перебудову.

434. Шепель Федір. Сила, що змушувала його рости: Тарас Шевченко у творчості Леоніда Куценка / Ф. О. Шепель // Педагогічний вісник. - 2014. - № 1-2. - С. 76-78: портр.

435. Шепель Федір. Слід би надіслати Путіну / Федір Шепель // Наше місто. - 2014. - 10 липня. - С. 2

Невеликий за обсягом матеріал про книгу краєзнавця Василя Даценка "Зелена брама: возвращение к легенде", презентовану в Кіровоградській

обласній універсальній науковій бібліотеці ім. Д. І. Чижевського. Книга спростовує ще раз шокуючі заяви керівника Кремля, який вважає що Росія і сама могла б перемогти Гітлера без участі України.

436. Шепель Федір. Слухаю "Все хорошо, прекрасная маркиза", а згадую "Гуменного" / Ф. Шепель // Народне слово. - 2014. - 23 січня. - С. 10  
Один з мандрівних сюжетів світової літератури в Україні представлений твором С.Руданського "Гуменний".

437. Шепель Федір. Соло бунтівного полковника: книга-сенсація / Ф. Шепель // Наше місто. - 2014. - 28 серпня. - С. 3. - Зміст: Соло бунтівного полковника / А. Сахно.  
Відгук на роман-трилогію Анатолія Сахна "Соло бунтівного полковника" - роман про закулісу нашої влади, про падіння моралі й духовності серед так званої еліти, про боротьбу патріотів зі Служби безпеки в ім'я збереження державності й цілісності України.

438. Шепель Федір. Таємна війна В'ячеслава Іванова / Федір Шепель // Народне слово. - 2014. - № 52 (27 листопада). - С. 9. - Зміст: Тайная война: Спецоперации КГБ и ГРУ в Афганистане (1979-1989) / В'ячеслав Іванов.

439. Шепель Федір. Триптих Броніслава Куманського, або Ієронімова посмішка майстра / Федір Шепель // Народне слово. - 2014. - 24 липня. - С. 10: фото  
Йдеться про три книги Б.Куманського: "Соло на валторні", "Думки вроздріб", "Десята муза Кіровоградщини" - літературні та документально-художні видання.

440. Шепель Федір. "Український історичний журнал" друкується... в Кіровограді / Федір Шепель // Народне слово. - 2014. - № 48 (23-30 жовтня). - С. 8: фото  
Останні два роки "УІЖ" виходить у кіровоградському видавництві "Імекс-ЛТД". Це науковий щомісячник, який друкує праці науковців кількох країн України, Польщі, Росії, Канади, США Італії. У публікації йдеться про історію видання журналу з 1957 року. Наголошується на друкуванні праць і кіровоградських науковців.

441. Шепель Федір. Усе почалося з Руху / Федір Шепель // Наше місто. - 2014. - 27 листопада. - С. 3. - Зміст: "Рух. Початок"

442. Шепель Федір. Фільм про філософа з Долинської, котрий передрік

утворення ЄС / Федір Шепель // Народне слово. - 2014. - 17 липня. - С. 9: фото

Зустріч з науковцем, яка готує до 130-річчя О.Бочковського наукову книгу про нього та збирається знімати фільм, дала можливість взяти інтерв'ю. До інтерв'ю додаються реквізити для добровільних пожертв на реалізацію кінопроекту "Нарід собі".

443. Шепель Федір. Художник на війні / Федір Шепель // День. - 2014. - 15 жовтня. - С. 11: портр.

Про художника, уродженця Кіровограда, який був учасником першої світової війни. До т.зв. батальної майстерні, обладнаної у вагоні з купе для кожного учасника, брали участь Котов П., Мітурич П., Трохименко К., Френц Р. та наш земляк Петро Покаржевський. Всі перелічені учасники стали згодом відомими митцями, і фронтовий досвід, безперечно, сприяв цьому становленню.

444. Шепель Федір. Художник на війні / Федір Шепель // З перших уст. - 2014. - 30 жовтня. - С. 7: фото

Про непересічне явище в історії світової культури - "військово-художній загін" - з нагоди 125-річчя від дня народження нашого земляка художника Петра Покаржевського.

445. Шепель Федір. Художник-природолюб, або Рослини, комахи та мінерали в житті Петра Покаржевського / Федір Шепель // Народне слово. - 2014. - № 50 (13 листопада). - С. 8: фото

Розлога публікація про захоплення та дослідження кіровоградця, художника П.Покаржевського

446. Шепель Федір. Червоновершка - це ще одна потенційна принада для туристів / Федір Шепель // Народне слово. - 2014. - № 47 (17-23 жовтня). - С. 16: фото.кол.

Публікація представляє можливі зацікавлення для туристів та акцентує на необхідності реставраційно-ремонтних робіт, зокрема, приміщення школи як пам'ятки архітектури. Розрахунки у гривнях та контактний телефон директора додаються.

447. Шепель Федір. Чижевський і Шульгини / Федір Шепель // Наше місто. - 2014. - 12 червня. - С. 4: фото

Про прихильні стосунки між славетними земляками Дмитром Чижевським і родиною Шульгиних. Також згадується й про книгу "Дмитрий Иванович Чижевский. Избранное в 2 томах. Том 1", в якій можна знайти цитовані спогади вченого.

448. Шепель Федір. Чижевський повертається / Федір Шепель // Народне слово. - 2014. - 5 червня. - С. 5: фото  
Коментар до видання: Дмитро Іванович Чижевський і його сучасники. Листи, спогади / укл.: Ірина Валявко, Олександр Чуднов, Володимир Янцен. - Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. Стаття містить також перелік інших видань про Д.Чижевського, до видання яких причетні О.Чуднов та І.Валявко

449. Шепель Федір. Чи стала б Москва столицею без українського фактору? / Федір Шепель // 3 перших уст. - 2014. - 4 грудня. - С. 6; День. - 2014. - 12 грудня. - С. 13  
Щодо питання про перенесення столиці Росії.

450. Шепель Федір. "Чтоб не разбудилась мечта..." / Федір Шепель // День. - 2014. - 18-19 квітня. - С. 13

## 2015

451. Шепель Федір. Вважав за честь бути надрукованим у Кіровограді / Федір Шепель // Народне слово. - 2015. - 12 березня. - С. 6: фото  
Фактично насичена публікація містить невідомі широкому загалу подробиці з життя дисидента, репресованого земляка, ім'я якого повернуте в Україну. Біографія П.Негретова подається з посиланням на документи, у т.ч. його листи, при цьому з епістолярію письменника видно, що листувався він і з ОУНБ ім. Д.Чижевського.

452. Шепель Федір. "Видавнича справа в Єлисаветграді" / Федір Шепель // Народне слово. - 2015. - 2 квітня. - С. 10  
У Києві видано книгу Н.Романюк з одноіменною назвою, присвячену 250-річчю друкарства у нашому місті. Газетна публікація представляє видання як першу спробу систематизувати інформацію по темі.

453. Шепель Федір. Від давніх часів - до наших днів / Ф. Шепель // Наше місто. - 2015. - 26 березня. - С. 4. - Зміст: Історичне краєзнавство: курс лекцій / С. Шевченко.  
У Кіровограді вийшов друком курс лекцій вченого-історика Сергія Шевченка "Історичне краєзнавство".

454. Шепель Федір. "Друга соната" Гусейнова: рецензія / Федір Шепель // Народне слово. - 2015. - 12 лютого. - С. 13: фото  
Рец. на Гусейнов Григорій. Друга соната: Кіровоград: Імекс ЛТД / Григорій Гусейнов

Про глибоке краєзнавче дослідження життя і творчості Кароля Шимановського, здійснене Г.Гусейновим

455. Шепель Федір. Наш край у документах доби Хмельниччини / Федір Шепель // 3 перших уст. - 2015. - 22 січня. - С. 7: фото.кол.

Про тритомне видання "Джерел з історії Національно-визвольної війни українського народу 1648-1658 рр." доктора історичних наук та доктора богослов'я о. Юрія Мицика.

456. Шепель Федір. "...Кто и откуда маршал Малиновский?" / Ф. Шепель // 3 перших уст. - 2015. - 19 березня. - С. 7: фото

У статті наводиться уривок із листа Д.Чижевського з Німеччини до історика Б.Ніколаєвського в США, в якому є маловідомий факт таємничої біографії відомого радянського маршала Р.Малиновського.

457. Шепель Федір. Міхал Грабовський українською, або Давній народний роман про наш край / Федір Шепель // Народне слово. - 2015. - 16 квітня. - С. 10: фото

Зміст: "Гуляйпільська застава".

Переклад з польської на українську романа М.Грабовського попри малий наклад і високу ціну має велике значення для дослідників та зацікавлених історією краю, хоча цей твір є художнім і не може бути першоджерелом для істориків. Деталі про твір і його видання - у публікації.

458. Шепель Федір. Мудра білочка / Федір Шепель // 3 перших уст. - 2015. - 5 лютого. - С. 7

Автор статті ділиться враженнями від прогулянки парком зі своєю маленькою внучкою, якій з дитинства прищеплює любов до природи.

459. Шепель Федір. НКВД зразка ...1775 року: до 240 років ліквідації російським самодержавством Запорозької Січі / Ф. Шепель // 3 перших уст. - 2015. - 12 березня. - С. 7

Матеріал про знищення в кінці 18 століття самодержцями Московської імперії після ліквідації Запорозької Січі будь-яких письмових згадок і пісень про неї.

460. Шепель Федір. НКВД зразка... 1775-го: Чому царська і радянська влади боялися кобзарства - самобутнього явища світової культури / Федір Шепель // День. - 2015. - 18 березня. - С. 11: іл.

Розповідається про переслідування козацтва за часів Нової Сербії та цікава історія поширення пісні про руйнування Січі, знайдена в архівних документах.

461. Шепель Федір. Нові книги про Тараса Шевченка / Федір Шепель // Народне слово. - 2015. - 5 березня. - С. 10. - Зміст: Тарасові шляхи Приінгулля / Юрій Матівос. Шевченкове слово: спроба наближення / Григорій Клочек. Українська каб(б)ала / Анатолій Крым.

Краєзнавець називає книги про Т.Шевченка, які поповнили його домашню бібліотеку, та висловлює своє ставлення до них.

462. Шепель Федір. "Полиновий мед": Єлисаветградське коло / Федір Шепель // Народне слово. - 2015. - 29 січня. - С. 17: фото

Про книгу циклу "Єлисаветградське коло", присвячену Л.Куценку, у якій простежено долі трьох вигнанців з рідної землі. В основі назви книги строфа Є.Маланюка про "полиновий мед самоти".

463. Шепель Федір. Про поклади золота й срібла у нашому краї знали ще запорожці / Ф. Шепель // 3 перших уст. - 2015. - 12 лютого. - С. 7

Інформація про можливі поклади золота і срібла на території Кіровоградщини

464. Шепель Федір. П'ятниця. Тринадцяте. Кир'янов / Ф. Шепель // Наше місто. - 2015. - 19 березня. - С. 3: портр

Про виставку графічних робіт художника Володимира Кир'янова, яка відкрилася у відділі мистецтв обласної бібліотеки імені Дмитра Чижевського.

465. Шепель Федір. Український зріз "Русского чернозёма", або Василь Докучаєв: легенди і дійсність / Федір Шепель // Народне слово. - 2015. - 19 лютого. - С. 9: фото

Подається біографія відомого російського вченого та його діяльність як символ мирних російсько-українських взаємин. Йдеться також про вшанування пам'яті вченого на Кіровоградщині - "докучаєвські" посадки, с. Докучаєве на Устинівщині, оникіївські лісосмуги тощо

466. Шепель Федір. "Червоні", "чорні" та "білі" книги України / Ф. Шепель // 3 перших уст. - 2015. - 9 квітня. - С. 5

Про зміст "кольорових" книг, особливо про "Чорну книгу України", в якій йдеться про нещадність комуністичної тоталітарної системи до українського народу.

467. Шепель Федір. Чергове Стрітення з Леонідом Куценком / Федір Шепель // Народне слово. - 2015. - 26 лютого. - С. 3: фото

Літературні читання, освячені іменем Л.Куценка, відбулись увосьме, зібравши літературну громаду області в міському літературному музеї



## 2016

468. Шепель Федір. Біля витоків пісенної творчості Платона Майбороди стояв наш земляк / Федір Шепель // 3 перших уст. - 2016. - 20 жовтня. - С. 4

Стаття про долю нашого земляка, українського націоналіста, який пройшов німецький концтабір Бухенвальд та радянські виправно-трудові табори - Олександра Тимофійовича Бандурка. Його вірші друкувала газета "Червона армія", журнал "Червоний шлях". А текст Бандурка "Шість їх було" (1938) став початком пісенної творчості для молодого музиканта Платона Майбороди - майбутнього видатного композитора.

469. Шепель Федір. Від сталінізму до епохи європейських цінностей та вільної людини / Федір Шепель // Народне слово. - 2016. - 29 грудня. - С. 8: фото. - Зміст: "Номенклатурний декамерон" / Валерій М'ятович; Київ: "Ярославів Вал", 2016.

470. Шепель Федір. Володимир Босько: Завжди намагаюся знайти і додати до написаного щось нове / Федір Шепель // 3 перших уст. - 2016. - 27 жовтня. - С. 5

На підході дванадцяте число "Історичного календаря Кіровоградщини. Люди. Факти. Події". Тепер уже на 2017 рік. Чим відрізнятиметься він від попередніх випусків, які "сюрпризи" чекають на читачів - про це і не тільки в розмові з незмінним автором і упорядником календаря Володимиром Боськом.

471. Шепель Федір. Володимир Кир'янов: «Продовжую радувати прихильників моєї творчості» / Федір Шепель // 3 перших уст. - 2016. - 17 березня. - С. 7: портр.

Стаття-персоналія про відомого кіровоградського художника Володимира Кир'янова, якому виповнюється 65 років від дня народження.

472. Шепель Федір. Володька Шумило й Володимир Сокіл: герої літератури й життя / Федір Шепель // 3 перших уст. - 2016. - 30 червня. - С. 4: фот. - Зміст: "Паруси над степом"

Про долю справжнього літературного прообразу В.Близнеця з повісті "Паруси над степом" - Володимира Сокола, який з п'ятьма юнаками у роки Другої світової війни організував підпільну групу на Компаніївщині.

473. Шепель Федір. "Десять ключуть та й райські птиці..." / Федір Шепель //

3 перших уст. - 2016. - 11 лютого. - С. 3: фот.

Автор статті ділиться своїми враженнями від літературних читань, присвячених 125-й річниці від дня народження класика української літератури Павла Тичини, що проводилися в обласній бібліотеці імені Дмитра Чижевського.

474. Шепель Федір. "За те, що євреї...": рецензія / Федір Шепель // 3 перших уст. - 2016. - 15 вересня. - С. 4: фот.

Рец. на кн.: Даценко Василь. За те, що євреї... / Василь Даценко. - Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2015. - 176 с.

Про книгу історика-краєзнавця Василя Даценка "За те, що євреї..." Це небайдужа й хвилююча документальна розповідь про "трагедію Голокосту в межиріччі Південного Бугу та Дніпра" у 1941-1944 роках.

475. Шепель Федір. "І спогади, як над солодким оси" / Федір Шепель // 3 перших уст. - 2016. - 21 квітня. - С. 7: фот. кол. - Зміст: "Навзаєм"

Про презентацію у відділі краєзнавства бібліотеки ім. Дмитра Чижевського нової книги віршів "Навзаєм" Світлани Ринкевич із Харкова, яка є уродженкою Бобринця.

476. Шепель Федір. Історик Борис Крупницький і наш край / Федір Шепель // 3 перших уст. - 2016. - 16 червня. - С. 4: фот.

Стаття-персоналія про нашого земляка, видатного українського історика-державника Бориса Крупницького, котрому в червні 2016 року минає шістдесят років від дня смерті на вимушеній еміграції в німецькому місті Гіммельнфортені.

477. Шепель Федір. Їм судилося трагічне життя / Федір Шепель // 3 перших уст. - 2016. - 29 вересня. - С. 4: фот.

Звертаючись до найновіших історичних досліджень, автор статті розповідає про сина Богдана Хмельницького Тимоша та його дружину Розанду, чії портрети були викрадені у 1960 році з приміщення Львівського історичного музею, а нещодавно знайдені на Кіровоградщині.

478. Шепель Федір. Крилів доби Хмельниччини в історичних джерелах / Ф. Шепель // Вісті Світловодщини. - 2016. - 23 грудня. - С. 6

Згадки про Крилів доби Хмельниччини в історичних джерелах.

479. Шепель Федір. Лідія Добролежа: «Коли до нас завітав Микола Вінграновський, я на стіл змогла поставити тільки борщ та ще гарбузову кашу» / Федір Шепель // 3 перших уст. - 2016. - 3 листопада. - С. 8: фот. кол.

Спогади дружини відомого в Кропивницькому художника театру Миколи Добролежі про приїзд до міста на Інгулі (1963 р.) неповторного поета і кіношника Миколи Вінграновського.

480. Шепель Федір. Ними могли б пишатися, а їх нищили як ворогів народу / Федір Шепель // 3 перших уст. - 2016. - 25 лютого. - С. 4: фото

Деякі цікаві факти про менш відомих випускників Єлисаветградського земського реального училища Сергія Войнова та Феодосія Коробку, які були репресовані у 1937 році.

481. Шепель Федір. Олена Журлива: запрограмоване життя чи поетичний псевдонім / Федір Шепель // 3 перших уст. - 2016. - 3 березня. - С. 5, 11: фото

Публікація знайомить з життям і творчістю української поетеси минулого століття Оленою Журливою (Котовою), яка безвинно постраждала в 30-40-і роки, ставши жертвою політичних репресій. В Кіровограді вона провела останні двадцять років, з яких шіснадцять - прикутою до ліжка.

482. Шепель Федір. Олена Журлива: запрограмоване життя чи поетичний псевдонім (доля гідна екранізації) / Ф. О. Шепель // Педагогічний вісник. - 2016. - № 4. - С. 119-121

483. Шепель Федір. Особистий секретар Павла Тичини: До історії журналістики краю доби окупації / Ф. Шепель // Вісті Світловодщини. - 2016. - 25 листопада. - С. 5

484. Шепель Федір. Перша книга про Івана Дзюбу / Федір Шепель // 3 перших уст. - 2016. - 6 жовтня. - С. 5: фот.

У відділі краєзнавства обласної бібліотеки ім. Д.Чижевського пройшла презентація книги нашої землячки Надії Частакової "Іван Дзюба: дух і творчість. Літературний портрет" (Київ, "Пульсари", 2016). В книзі розповідається про добре знаного шестидесятника, академіка, літературознавця, культуролога та людину, котра тривалий час заслужено вважається совістю нації. Присвячена вона світлій пам'яті незабутнього Василя Марка.

485. Шепель Федір. Спогади цікавої людини / Федір Шепель // 3 перших уст. - 2016. - 8 вересня. - С. 8: портр. - Зміст: "Про людей, про час і про себе".

Про книгу спогадів відомого лікаря, краєзнавця Марії Плахотіної "Про людей, про час і про себе". Це унікальне видання побачило світ завдяки

галереї "Єлисаветград" в особі Миколи Цуканова, Сергія Каракуліна та Ольги Краснопольської. Вони підготували, видали і презентували її кропивничанам.

Розповідь про українського журналіста, поета О. Бандурка, уродженця села Іванківці Новогеоргіївського району.

486. Шепель Федір. Спортивна енциклопедія Кіровоградщини: від А до Я: рецензія / Федір Шепель // Народне слово. - 2016. - 3 березня. - С. 8: фото

Рец. на кн.: Янчуков Станіслав; Березан Олександр. До спортивних вершин. Нариси з історії фізичної культури і спорту на Кіровоградщині / Станіслав Янчуков, Олександр Березан – Кіровоград: Центрально-українське видавництво, 2015.- 286 с.

## 2017

487. Шепель Федір. Барви ягід і трав [Текст] / Ф. Шепель // Наше місто. - 2017. - 18 травня. - С. 4: фото

У відділі мистецтв обласної бібліотеки ім. Д. Чижевського відкрито чергову виставку писанкарки з Олександрії Ірини Михалевич.

488. Шепель Федір. "Вони любили його..." / Федір Шепель // Народне слово. - 2017. - 30 березня. - С. 16: фото.кол.

В Кропивницькому художньо-меморіальному музеї імені О. Осмьоркіна відкрилася виставка живопису та графіки, присвячена 125-річчю від дня народження відомого земляка Олександра Осмьоркіна.

489. Шепель Федір. Герої АТО Світловодщини - в "Історичному календарі" / Ф. Шепель // Вісті Світловодщини. - 2017. - 24 березня. - С. 7

Уродженці Світловодщини на сторінках альманаху "Історичний календар Кіровоградщини. Люди. Події. Факти".

490. Шепель Федір. 10 березня - 175 років від дня народження композитора Миколи Лисенка / Ф. Шепель // Вісті Світловодщини. - 2017. - 10 березня. - С. 7

175 років тому народився М. Лисенко, який перші шість років життя прожив у Новогеоргіївську.

491. Шепель Федір. Жахливі передчуття / Ф. Шепель // Наше місто. - 2017. - 23 лютого. - С. 14

492. Шепель Федір. Журналіст із Кропивницького став автором

унікальної книжки для дітей / Ф. Шепель // Вісті Світловодщини. - 2017. - 12 травня. - С. 8: фото

Про дитячу пригодницько-фантастичну повість П. Мельника "Дивовижна подорож Соні й Асі до Скандинавії".

493. Шепель Федір. За волю і долю / Ф. Шепель // Наше місто. - 2017. - 1 червня. - С. 4.

494. Шепель Федір. За що Гулак-Артемівський сварив Винниченка, або Український рух починався в Єлисаветграді 1882 року / Федір Шепель // Народне слово. - 2017. - 30 березня. - С. 6: фото

У публікації подаються цитовані уривки листів із книги "З історії українського церковного хорового співу". Книга містить цікавий краєзнавчий матеріал, зокрема листування Якова Гулака-Артемівського з Олександром Кошицем у 1933-1937 роках.

495. Шепель Федір. З гнізда Шульгиних / Федір Шепель // Народне слово. - 2017. - 8 червня. - С. 10. - Зміст: "Олександр Шульгин в українському державотворенні та міжнародній політиці"

Автор статті, краєзнавець, оглядово наголошує на прізвищах елисаветградців з книги про О.Шульгина.

496. Шепель Федір. Здійснення земельної реформи без правопорушень: Fata Morgana чи реальність? / Федір Шепель // Вечірня газета. - 2017. - 9 лютого. - С. 13

497. Шепель Федір. "Козацький батько" у колі наших земляків [Текст] / Ф. Шепель // Нова газета. - 2017. - 6 квітня. - С. 11: фото

Автор статті розповідає про книгу історика Сергія Світленка "Дмитро Яворницький: вчений та педагог в українському інтелектуальному співтоваристві". Книга приваблює краєзнавців Кіровоградщини, бо Дмитро Іванович мав безпосередні сталі стосунки з елисаветградцями, він відвідав чимало куточків теперішньої Кіровоградської області.

498. Шепель Федір. Лицар малої батьківщини [Текст] / Ф. Шепель // Вісті Світловодщини. - 2017. - 19 травня. - С. 7: фото

Про С.І. Шевченка та його краєзнавчі розвідки.

499. Шепель Федір. Малі енциклопедії окремих родин [Текст] / Федір Шепель // Народне слово. - 2017. - 1 червня. - С.9

Тема публікації - родинні архіви як джерело краєзнавчої інформації.

500. Шепель Федір. Мандрівка до Ексампею [Текст] / Ф. Шепель // Наше місто. - 2017. - 15 червня. - С. 4  
Автор розповідає про сакральний центр скіфів, який він відвідав в Зелені Святки.
501. Шепель Федір. Михайло Грушевський під наглядом ГПУ-НКВД / Ф. Шепель // Народне слово. - 2017. - 25 березня. - С. 5
502. Шепель Федір. "На березі прадавньої ріки" [Текст] / Ф. Шепель // Вісті Світловодщини. - 2017. - 9 червня. - С. 3: фото  
Презентація краєзнавчих книг краєзнавця В. Журавського, який у цьому році відзначатиме 80-річний ювілей.
503. Шепель Федір. На "Яві" до таємниць скіфів [Текст]: (До 80-річчя Нінель Бокій) / Ф. Шепель // Вісті Світловодщини. - 2017. - 23 червня. - С. 8  
Історичний факультет педуніверситету ім. В. Винниченка організував захід, присвячений 80-й річниці від дня народження археолога Н. Бокій.
504. Шепель Федір. "Ой на славіній Україні, та в славному городі Крилові..." / Ф. Шепель // Вісті Світловодщини. - 2017. - 21 квітня. - С. 6  
Крилів в українських народних думках.
505. Шепель Федір. Останній товариш Миколи Вороного [Текст] / Федір Шепель // Новоукраїнські новини. - 2017. - 3 червня. - С. 4  
Стаття про колишнього директора Новоукраїнської районної бібліотеки Андрієвського П.К, котрий був знайомий з М. Вороним, який останні роки свого життя провів у м. Новоукраїнці.
506. Шепель Федір. Просвітитель від Бога, або о. Юрій Мицик завжди веде до джерел / Федір Шепель // Слово Просвіти. - 2017. - № 22 (червень). - С. 13: портр.
507. Шепель Федір. Розвідники - наші земляки. Частина 1. Радянські спецслужби / Ф. Шепель // Наше місто. - 2017. - 16 березня. - С. 14. - Зміст: Сергій Даниленко (Карін-Даниленко). Операція "Перелом"; Пантелеймон Калюжний. Позивний "Консул"  
На сторінках книг Олександра Скрипника є розлогі згадки про розвідників, народжених на теренах теперішньої Кіровоградщини.
508. Шепель Федір. Розвідники - наші земляки. Частина 2. Спеціальні служби УНР / Ф. Шепель // Наше місто. - 2017. - 30 березня. - С. 14. -

Зміст: Семен Могила, незламний до могили  
Розповідь про Семена Могилу, юнака з села Глодоси Єлисаветградського повіту, який боровся за суверенну Українську державу.

509. Шепель Федір. Розвідники - наші земляки / Ф. Шепель // Наше місто. - 2017. - 13 квітня. - С. 14. - Зміст: Юрій Городянин, він же Горліс-Горський, автор "Холодного Яру".

510. Шепель Федір. Розвідники - наші земляки / Ф. Шепель // Наше місто. - 2017. - 23 березня. - С. 14. - Зміст: Марія Фортус. Здоров, батьку Несторе ! "Салют, Маріє!"; Євген Березняк. Він же "Голос", він же капітан Михайлов, він же майор Вихор.

511. Шепель Федір. Розвідники - наші земляки / Ф. Шепель // Наше місто. - 2017. - 6 квітня. - С. 14. - Зміст: Микола Левитський, він же Мирон Запорожець; Василь Недайкаша. Під чужими прапорами  
Розповідь про маловідомі сторінки з життя "артільного батька" Миколи Левитського, який був пов'язаний з гетьманською розвідкою восени 1918 року та глодосця Василя Недайкашу, який виборював незалежність України в рядах армії УНР.

512. Шепель Федір. "Серед хіміків і художників": до 125-річчя від дня народження Олександра Осмьоркіна / Ф. Шепель // Наше місто. - 2017. - 2 березня. - С. 4. - Зміст: "Среди химиков и художников. Дневники моей жизни" / Р. Зелинская-Платэ.  
Кропивницький художньо-меморіальний музей імені Олександра Осмьоркіна збагатився книгою відомої художниці, учениці нашого земляка Раїси Зелінської-Плате, в якій чимало місця присвячено саме Олександрові Осмьоркіну.

513. Шепель Федір. Сила, що змушувала його рости Тарас Шевченко у творчості Леоніда Куценко) / Федір Шепель // Хроніки Задзеркалля. - 2017. - № 2. - С. 16-19

514. Шепель Федір. "Теревені" від Лариси та що вона ще витворює / Ф. Шепель // Наше місто. - 2017. - 18 травня. - С. 4: фото  
Розповідь про виставку керамічних виробів Лариси Кулинич у музеї Олександра Осмьоркіна.

515. Шепель Федір. Тутешній Хайям і його думки в чотири рядки / Ф. Шепель // Наше місто. - 2017. - 20 квітня. - С. 4. - Зміст: Усі думки в чотири рядки / Б. Ревчун.

Презентація першої персональної поетичної збірки Бориса Ревчуна "Усілякі думки в чотири рядки" відбулася в міському літературно-меморіальному музеї ім. І. Карпенка-Карого.

516. Шепель Федір. Чи завжди свято 1-го Травня мало заполітизований характер? / Ф. Шепель // Вісті Світловодщини. - 2017. - 28 квітня. - С. 6  
Про стародавні звичаї святкування дня 1 травня.

## **II. Публікації про Ф.О.Шепеля**

### **2.1. Окремі видання**

517. Федір Олександрович Шепель// Літературний словник Кіровоградщини / Кіровоградська організація спілки письменників України ; автор-упор. Леонід Куценко. - Кіровоград, 1995. – С. 114-115
518. Федір Олександрович Шепель // Лауреати обласної краєзнавчої премії ім. В. М. Ястребова. - Кіровоград: Кіровоградська обласна рада : КОД, 2014. – С.147.: фото.кол. - (Сер. "З добром до людей")
519. Федір Олександрович Шепель // Янчуков, Станіслав Миколайович. З іменем Володимира Ястребова / Станіслав Янчуков. - Кіровоград: Центрально-Українське вид-во, 2005. – С. 60-61
520. Шепель Ф.О. (1957) // Босько, Володимир Миколайович. Історичний календар Кіровоградщини на 2017 рік. Люди. Події. Факти: довідник / Володимир Босько; КЗ "КОППО ім. Василя Сухомлинського". - Історико-краєзнавче вид. - Кропивницький: Центрально-Українське вид-во, 2016. - 258,[2] с.: фото. – С. 91
521. Шепель Ф.О. // Символіка Кіровоградщини: альбом / укл.: Віталій Кривенко, Костянтин Шляховий. - Кіровоград: Мавік, 2008. – С. 184

### **2.2. Періодичні видання**

522. Багацький Леонід. Відгомін минулих літ / Леонід Багацький // Вечірня газета. - 2004. - 2 липня. - С. 2



523. Багацький Леонід. Історія про чекіста... товариша Гітлера та інших / Леонід Багацький // Кіровоградська правда. - 2014. - 26 грудня. - С. 10  
Про те, що у Кіровоградській обласній універсальній науковій бібліотеці ім. Д. І. Чижевського відбулася презентація книги кіровоградського краєзнавця Федора Шепеля "Ніхто не хотів помирати". Автор статті дає короткий опис конкретних життєвих історій людей, поданих у книжці, які постраждали в добу тоталітаризму.

524. Бойко Сергій. Федір Шепель: Навіть в умовах смертельної небезпеки Ганна Німець залишалася українкою / Сергій Бойко // З перших уст. - 2014. - 6 листопада. - С. 6-7: фото  
Про діяльність активістів Організації українських націоналістів на теренах Кіровоградщини

525. Босько Володимир. Книга про наш край у змаганнях за незалежність України доби УНР: Днями побачив світ збірник "Матеріали обласної науково-практичної конференції "За волю і долю України" (наш край у 1917-1920 роках)" / Володимир Босько // Народне слово. - 2002. - 23 серпня. - С. 4

526. Босько, Володимир. Поставили ми "Вежу", щоб квітло рідне слово / Володимир Босько // Народне слово. - 2002. - 9 листопада. - С. 1: фото

527. Босько, Володимир. Українським „бійцям невидимого фронту” присвячується / Володимир Босько // Народне слово. - 2002. - 21 травня. - С. 3: фото  
Про кімнату-музей, яку було створено в управлінні СБУ в Кіровоградській області.

528. Кизименко О. Краєзнавчі стежки Федора Шепеля / О. Кизименко // Наше місто. - 2016. - 1 вересня. - С. 3: фото  
У бібліотеці ім. Д. Чижевського відбулося засідання краєзнавчої студії на тему "Чверть віку краєзнавчими стежками". Гостем був Федір Шепель.

529. Корнієнко В. Коли читати - боляче. Але обов'язково треба / В. Корнієнко // Народне слово. - 2014. - 3 квітня. - С. 7: фото  
Про книгу архівних документів, фотографій, свідчень і спогадів "Велика війна 1941-1945. Кіровоградський вимір". Серед авторів - краєзнавець Федір Шепель.

530. Любарський Роман. Федір Шепель: від "Історії Азії та Африки" до

краєзнавства / Роман Любарський // Народне слово. - 2016. - 4 серпня.  
- С. 6

Чергові краєзнавчі студії в ОУНБ ім. Д.І.Чижевського були присвячені 25-річчю краєзнавчої діяльності Ф.Шепеля

531. Пташник, Тетяна. Що ми знаємо про Чижевського? / Тетяна Пташник  
// Наше місто. - 2014. - 24 квітня. - С. 4: фото

Про дослідницько-просвітницький проект "Наш земляк Дмитро Чижевський", презентація якого відбулася у Кіровоградській обласній бібліотеці ім. Д. Чижевського. Також присутнім розповіли про брошуру, яка приурочена до 120-річчя з дня народження Д. Чижевського, одним з авторів якої є Федір Шепель.

532. Романюк Лариса. "Ніхто не хотів померати" як результат гарної "ненормальності" / Лариса Романюк // 3 перших уст. - 2014. - 25 грудня. - С. 6: фото

Йдеться про презентацію книги місцевого краєзнавця, дослідника Федора Шепеля "Ніхто не хотів померати", що відбулася у Кіровоградській обласній універсальній науковій бібліотеці ім. Д. І. Чижевського.

533. СБУ застерігає: " Бійтеся данайців ": Інтерв'ю з Ф. Шепелем - працівником прес- групи управління Служби безпеки України // Чому?. - 1997. - 19 грудня. - С. 2

534. Шевченко Сергій. Знищені режимом / Сергій Шевченко // Народне слово. - 2015. - 29 січня. - С. 9: фото

Рец. на Шепель Федір. Ніхто не хотів померати, або Репресований Єлисавет-Зінов'євськ-Кірове-Кіровоград / Федір Шепель

Крім відгуку на книгу, анотація містить коротку біографічну довідку про Ф.Шепеля.

535. Щерба Наталя. Кімната-музей – до десятиріччя СБУ / Наталя Щерба  
// Кіровоградська правда. - 2002. – 19 жовтня. - С. 2: фото

На фото Федір Шепель проводить екскурсію в кімнаті-музеї СБУ.

### **III. Фільмографія**

536. „Ми – соратники” 1999 (спільно з В.Мощинським та М.Хомандюком)

## IV. Web- публікації

537. Статті Федора Шепеля в газеті „День”.  
<https://day.kyiv.ua/uk/profile/fedir-shepel>
538. Статті Федора Шепеля в літературному виданні „ЛітАкцент”.  
<http://litakcent.com/about/>
539. Історичний календар Кропивниччини: Цього дня народився історик, краєзнавець Федір Шепель.  
<https://kr.depo.ua/ukr/kr/istorichniy-kalendar-kropivnichchini-cogo-dnya-narodivsya-istorik-krayeznavec-fedir-shepel-20170502565165>
541. Шепель Федір. „На березі прадавньої ріки.”  
<http://svitvisti.com/novyny/na-berezi-pradavnoyi-riky/>
542. Шепель Федір. Іван Сірко: дійсність і легенди.  
<https://history.sumynews.com/research/article/371-ivansirkodiisnistilehendy.html>
543. Лауреати обласної краєзнавчої премії ім.В.Ястребова.  
<https://issuu.com/66739/docs/yastrebov-22>
544. Шепель Федір. „Козацький батько” у колі наших земляків.  
<http://novagazeta.kr.ua/index.php/klioterapiya/1852-kozatskyi-batko-u-koli-nashykh-zemliakiv>

**Додаток 1.**

### **Як мене знайшло краєзнавство**

Без сумніву на краєзнавство я був запрограмований. Істфаком Дніпропетровського державного університету. Втім, освіта-освітою, а ще певним чином мали розташуватися зірки, які відповідають за життєву й творчу долю. Власне, хто перший назвав мене краєзнавцем? Не пам'ятаю. Але точно - не у 1979-1982 роках, коли працював сільським учителем на Дніпропетровщині. Тоді не склалося...

Втім, лишилося, документальне підтвердження того, що навіть сама

думка про майбутнє захоплення спершу, як не парадоксально, визріла не в моїй голові. Її озвучив Юрій Андрійович Мицик. Мій - від курсових робіт! - по-життєвий науковий керівник. І - Добрий Янгол. (Небагато знайдеться викладачів, котрі посилаються на дипломну роботу свого студента, як це зроблено у книзі «Як козаки воювали» при описі Хотинської війни 1621 року). Коли у 1982 році почав читати лекції й вести практичні заняття з нової й новітньої історії країн Азії й Африки в Кіровоградському пединституті ім. О. С. Пушкіна, в одному з листів до мене він, щиро порадивши тому факту, що маю змогу викладати екзотичний предмет українською (до речі, зелене світло викладанню рідною мовою ввімкнув декан істфаку Тарас Іванович Бабак), але, водночас, порадив при нагоді пов'язувати минуле й сучасне далеких країн з історією України (воювали ж козаки з турками, а, скажімо, дослідник Нової Гвінеї Микола Міклухо-Маклай був наполовину українцем, а сліпий український мандрівник Василь Якович Єрошенко став класиком японської літератури і т.п.). Спонукав побільше спілкуватися з тутешніми краєзнавцями, знайомитися з журналістами місцевих видань і, головне, починати самому писати на теми краю, куди занесла доля! Отож, саме Юрій Андрійович першим відчув у мені творчий потенціал. До всього додалася незабутня наука й життєве кредо Миколи Павловича Ковальського та Ганни Кирилівни Швидько.

Наприкінці 80-х познайомився з Володимиром Євгеновичем Панченком, котрий, дізнавшись про мої справжні уподобання, якось відразу запропонував писати для новоствореного «Народного слова» - без обмеження в обсязі - щомісячні огляди публікацій товстих літературних журналів, зрозуміло, пов'язуючи їх зміст з нашим краєм («Вирватися з проклятого кола», «Наші на літературних шляхах ХХ століття», «Читаймо. Захоплюймося. Шануймо», «Українські журнали повинні вижити» тощо). Робив я це з великим задоволенням під псевдо Н. Читальник, запозичивши заміну справжнього прізвища з Літопису Самійла Величка та творів Валерія Шевчука. (Додам, що надалі користувався й іншими псевдонімами - А. Василик, А. Безпечний, В. Куриполе, А. Кодацький, Ф. Сухов, В. Вечірній, Д. Божий, Р. Іваненко, Ф. Шкоренко, О. Хрисаненко, Б. Швайченко, Б. Швейченко, Б. Кубанченко, О. Назаренко, Х. Шаненко, Ф. Ш. і ще якимись. Інколи матеріали краєзнавчого характеру підписував назвою тієї прес-структури, в якій працював: прес-група УСБУ, прес служба прокуратури області, рідше - зовсім без підпису. Тепер думаю, а чи вірно чинив, що не завжди підписувався власним прізвищем? Адже наступники посилаються не на Шепеля, а на якихось вигаданих кодацьких, сухових тощо?)

Згодом, готував рубрику «Було колись...» («Побратимство», «Реліквії січової Покрови», «Максим Залізняк - наш земляк» і т.д.), спрагло ковтаючи і проектуючи на сучасність повчальні цікавинки з «Киевской старины», «Исторического вестника», «Русской старины» та інших дореволюційних і

закордонних видань, які раптом стали доступними в Кіровоградській обласній науковій бібліотеці (спершу імені Н. К. Крупської, а згодом - Дмитра Івановича Чижевського), де завдяки бурхливій діяльності Олександра Вікторовича Чуднова з'явився відділ краєзнавства та рідкісної книги. Тоді ж чимало надрукував з улюбленої козацької тематики («Наш край в козацьких думках», «Лист Івана Сірка з Торговиці», «Свіжий погляд на минуле козацького краю », «Хоробрість предків - головний спадок синів України», «Гірке передчуття запорожців», «Я, Пилип Орлик...»). Приємно, що й досі на ті публікації посилаються окремі краєзнавці.

Потім мав причетність до витоків літературно-містичного журналу «Поріг» (нетривалий час - заступник редактора), у якому також протягом років публікувався як краєзнавець за сприяння незмінного керманіча часопису й далеко відомого за межами України тонкого майстра фентезі Олексія Яковича Корепанова.

Не став чужим і для чи не єдиного в своєму роді в Україні краєзнавчого видання - «Єлисавет» та літературного часопису «Вежа», де й досі - за інерцією? - числюся в редколегії.

Може комусь і видасться дивним, але по-справжньому відчув себе краєзнавцем, працюючи у прес-підрозділі управління Служби безпеки України в Кіровоградській області (1992-2010). Починав із списків реабілітованих, які в 90-х охоче друкували існуючі досі та вже зниклі обласні й районні газети (наприклад, тижневик «Без таємниць» виділив для цієї святої справи спеціальну рубрику «Із небуття»). Про тих репресованих земляків, долі яких вписувались у мереживо історичних подій минулого, готував окремі нариси («Кем тільки вони не становились!», білоеміграція з так званого «Галліполійського союзу»; «Откуда у хлопца испанская грусть», громадянська війна в Іспанії 1936-1939; «Обіцяв підняти повстання на Україні», радянсько-фінська війна 1939-1940; «Антонеску дав наказ.. Чим у роки війни займалася румунська комісія по переселенню», «Розповсюджував провокаційні чутки щодо повстання в Чечні», події на Кавказі 1941 тощо).

Додам, що на перших порах у цілком спорадичному пошуку цікавих для можливих публікацій документів значну допомогу надавала працівниця архіву УСБУ в області Марія Олексіївна Пантелєєва. Втім, практично завжди, і керівництво, й колеги також цьому сприяли. Для непосвічених скажу, що пошук (на той час) вівся напомуацки, шляхом не образного, а справжнього втирання в пальці і вдихання в легені алергійної порохняви минулих десятиліть. У відомчому архіві майже не знаходив - за рідкісним винятком - матеріалів, об'єднаних бодай якоюсь темою. Переважно - це були справи щодо конкретних репресованих осіб. Тобто, щоб вийти на якусь тему, потрібно було знати бодай одне прізвище. Траплялися, щоправда, зшитки, пов'язані зі звірствами сталінських сатрапів («Розстрільний документ зразка 37-го») та німецьких окупантів і

(«Розстріляно, закатовано, зруйновано, вивезено»). Звернув увагу на помітну схожість сталінської й нацистської контрпропаганди щодо оприлюднення інформації про масові поховання розстріляних противником («Зеро інструктував як слід писати»).

Йдучи шляхом публічного повернення добрих імен, безвинно постраждалих у добу тоталітаризму та ліквідації «білих плям» в історії краю, став членом редколегій багатотомних видань «Реабілітовані історією. Кіровоградська область», «Книги пам'яті і скорботи».

Тому згодом, коли вже на державному рівні актуальними стали питання висвітлення проблем Голодомору, Великого Терору та національно-визвольних змагань, несподівано виявилось, що займаємося такого роду питаннями уже не один рік. З посмішкою згадую, як наприкінці 90-х керівник прес-центру СБУ Анатолій Іванович Сахно, ніби ненароком (та ще й не безпосередньо, а через когось) посварив за надмірне захоплення історико-архівною тематикою, мовляв, це може відвернути увагу від актуальних тем сьогодення. Втім, будучи людиною небайдужою до вітчизняної історії й культури, невдовзі сам розродився книгою нарисів під красномовною назвою «Щоденник «контрреволюціонера» (2000), де, до речі, знайшлося місце й для Кіровоградщини, зокрема, «артільного батька» Миколи Васильовича Левитського, на що я охоче відгукнувся в «Кіровоградській правді».

Висвітлення в пресі виконання Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні» (1991), а водночас і заняття улюбленою справою, - дещо несподівано - зробили лауреатом щойно заснованої обласною радою премії імені Володимира Ястребова (1993, вручав у краєзнавчому музеї Володимир Андрійович Долиняк), а потім «народословської» - імені Володимира Винниченка (1994, вручав у приміщенні редакції Валерій Павлович М'ятович).

Тепер ось думаю, а чи запропонував би без усього того краєзнавства в 1993 році редактор «Україны-центр» й просто незабутній Микола Олександрович Черненко влитися до лав Спілки журналістів України? Можливо запитання не таке вже й риторичне, бо коли готував заяву до вступу, то саме з краєзнавчим вантажем почувався значно впевненіше. (До речі, наразі встиг написати невеличкі спогади про свої перші журналістські враження: «Все тоді було новим і відбулося вперше»). Зараз приємно, що познайомився зі справжніми журналістськими легендами краю і, навіть, сприяв у матеріалізації їх окремих творчих задумів. Наприклад, коли ще один незабутній поет і журналіст Валерій Васильович Гончаренко (у 1992 році працював у «Вечірній газеті»), у притаманному для нього стилі («Слухай, старий!») запропонував наочно познайомити кіровоградців з повсякденним життям за кам'яним парканом колись мало не містичної спецслужби ( „А чому б і ні, адже спускалися вже з фотоапаратом до уранової шахти?»), -

з'явився матеріал «З фотоапаратом до... СБ», де, крім іншого, були чи не перші світлини з того самого архіву. То ж не дивно, що, пізніше, сам собою виник матеріал «Минуле журналістики області через призму розсекречених документів».

На перших порах підбадьорило й те, що завдяки незабутньому Леоніду Куценку природно долучився до зробленого ним відкриття щодо невідомих сторінок трагічної біографії поета Миколи Кіндратовича Вороного та його побратима по останньому прижиттєвому прихистку - Новоукраїнці - бібліотекаря Павла Ксенофонтовича Андріївського („Ще раз про таємничу загибель Миколи Вороного», «Підписував псевдонімом „Степовий” і т.п.). Й досі щиро дивуюся з того, що Леонід Васильович (завжди вибухав праведним гнівом, коли називав його не просто по імені, а ще й - по-батькові) вніс моє прізвище до укладеного ним у 1995 році «Словника літераторів Кіровоградщини» як «літературознавця» та автора невеличкого довідника «Україна 1917-1992». Бачу той літературний аванс доведеться відпрацьовувати до самого скону. Але то вже зовсім інша розмова...

Дуже приємно, що впродовж багатьох років продовжує використовувати мої маленькі відкриття Григорій Джамалович Гусейнов. Особливо - в «Господніх зернах». Хоч посилається і в інших творах, де краєзнавство - не ознака містечкового патріотизму, а щаслива можливість користуватися, - як власними, - набутками всієї світової культури. Остання, виявляється, тісно пов'язана з моїм краєм неймовірним переплетінням людських долі і творчими запозиченнями. Він охоче надав можливість друкуватися у тільки-но створеному «Кур'єрі Кривбасу», де, серед перших моїх публікацій була трансформація живих спілкувань та листів «Жити не хотілось після того «закордону» про «покоління 14-16 літніх підлітків, котрих фашисти вивезли до Німеччини, а по поверненні в Україну, чекав Сибір» (Леонід Куценко). В статті йдеться й про Миколу Кузьмовича Смоленчука (до речі, згадуваний Юрій Мицик рецензував один з його творів на історичну тематику). Приблизно тоді ж я передав до обласної організації спілки письменників оригінал звернення Смоленчука до начальника УСБУ Ігоря Петровича Самойленка з приводу видачі довідки, яка підтверджувала б перебування на примусових роботах в Німеччині, і позитивну відповідь. (Принагідно додаю, що раніше, в 1994 році, так само передавалися й рукописні вірші на ідиш Матвія Голбштейна («Повернення із небуття» Ю. Камінський, Ф. Шепель - «Літературна Україна»).

Інколи архівні справи своїм сюжетом нагадували мені вже читані літературні твори. Так об'ємна справа, сфабрикована чекістами-особістами доби будьонівського наступу, настільки вразила схожістю - до найменших деталей! - з однією з сюжетних ліній «12 стільців» І. Льфа і В. Петрова, що мимоволі з'явився великий матеріал «Єлисаветградський варіант «Меча и орала». Неодноразово з-під пера карального органу вимальовувалися історії,

аналогічні Гашековим «Пригодам бравого вояка Швейка», наприклад, про те, як мухи о...ли портрет цісаря, але підглянуті вже через призму Великого Терору в СРСР... Деякі розповіді, вичитані в протоколах допитів, потребували мінімум правки, щоб стати, скажімо, пригодницьким оповіданням про події громадянської («Я поклав його з маузера...»). Рідше потрапляли на очі ніколи не друковані літературні твори, як, наприклад, «Роман в «ликбезе», що належить репресованій доньці царського генерала - Катерині Керстич з Кіровограда («Вопросы о телепатии»). Нарис про уродженця Єлисаветграда й автора спогадів «Все дороги ведуть на Воркуту» Павла Івановича Негрєтова («Утром я захотел жить») написав за наполяганням Василя Всеволодовича Даценка, котрий активно сприяв у реабілітації письменника. Вніс децицю і у вивчення біографії родини Тарковських, опублікувавши невідомий документ ЧК про обставини смерті Валерія - брата Арсенія Тарковського («Мишу Злого и Валю Тарковского убили григорьевцы»). Ну й, зрозуміло, натрапив на чимало зразків «контрреволюційної» народної творчості, яка йшла в розріз з існуючими комуністичними порядками чи висміювала їх у піснях, анекдотах, приказках, карикатурах тощо). Нарешті, в антирадянській агітації й пропаганді обвинувачували й за аматорські (не хочеться називати їх графоманськими, бо постраждали люди) твори («Вор-рецидивист или дисидент?»; «Дорога ціна школярських віршів», «Писав вірші антисоветського юмористического характеру»).... Виявилося, що в покалічених долях земляків нерідко «винними» ставали твори відомих, але заборонених Володимира Винниченка (жив у Франції), Остапа Вишні (перебував у засланні), Бориса Грінченка (не дожив до «світлого майбутнього»), Сергія Єсеніна («в петлю слазил в «Англегере»), - які ними читалися, переписувалися чи зберігалися («Про Сергія Єсеніна, Демяна Бедного, українізацію та розстрільну справу зразка тридцять сьомого»).

У своїх публікаціях мені довелося цитувати чимало листів, адресованих «товаришам» Сталіну, Берії, Ворошилову, Хрущову та іншим вождям, від яких пересічні люди чекали справедливості («В обстановці слідчого усамітнення...», або Лист до Берії»). Взагалі ж, епістолярій з карних справ - тема окрема, яка ніколи не лишає байдужим. До сліз можуть довести вразливу душу листи арештованого отамана-самостійника Залізняка (Івана Коваленка) що, вочевидь, давно варті, якщо не окремої книги, то кінофільму («Листи до коханої, надіслані у вічність»). Трапляються й такі, які опускалися не до поштової скриньки, а кидалися навмання, покладаючись на долю й добрих людей («Письмо, выброшенное из вагона. О человечности в годы репрессий»). Листи від матерів, сестер, дружин, дітей...

Відгуки на мої публікації були переважно небайдужі. Так, письменниця й в'язень сталінських таборів Галина Берізка (Галини Свиридівна Бровченко (Шарандак) з села Могильного Гайворонського району написала з приводу



мого матеріалу «Невідома карта України» про її репресованого дядька Всеволода Бафталовського. Поважного віку колишній співробітник держбезпеки Василь Семенович Чорноморець приходив, щоб обговорити статтю «Дом русских лётчиков», яка розповідала про те, що в 1943 році гітлерівці створили в обласному центрі по вулиці Колгоспній спецзаклад для перевербування на власний бік радянських пілотів, які потрапили в полон. Прихильно відгукнувся на матеріал «Вони читали заборонену літературу» відомий правозахисник з Олександрії Вілен Якович Очаківський. Вразив спогадами про тортури герой мого нарису «Буду підписувати все аби не знущались» Іван Скрипка з Макіївки Донецької області (уродженець Маловисківського району).

Якось на початку 2000-х телефонувала навіть закордонна родичка власника одного з «дворянських гнізд» на Олександрійщині - репресованого дворянина Михайла Михайловича Бурдзинкевича, про долю якого теж довелось писати. Нарешті, Станіслав Миколайович Янчуков згадав про мене в книжечці «З іменем Володимира Ястребова».

Інколи під рукою накопичувався значний обсяг цікавого матеріалу. Тоді його намагався узагальнити. Так, трапилось після написання кількох статей, за змістом пов'язаних з Голодомором («Страшні листи голодного 33-го», «Висловлював особисті судження про голод...»), «Гірка доля Володимира Гури», «Не бажав працювати на радянського поміщика», «Голод не був випадковістю», «Справа «Школа», або Не всі червоні командири могли мовчки їсти, коли на їхніх очах гинуло українське село» тощо). Чимало звинувачень у справах незаконно репресованих стосувалося їх справжньої чи вигаданої належності до «Просвіти» («Репресовані як члени «Просвіти» та УАЩ», «Був членом Добровеличківської «Просвіти» тощо), а також до так званих «Спілки визволення України» («Про організацію, яка в дійсності хоч і не існувала, але жертв за собою потягла чимало») й «Українського національного центру» («УНЦ - справа сфабрикована»). Виявилось, що справи «СВУ» та «УНЦ»- стосуються не тільки академіків Сергія Єфремова, Михайла Грушевського та жменьки добірної української інтелігенції. Обвинувачення в причетності до них отримали й десятки учительських кадрів Зінов'ївська та земляків- хліборобів! Київський «День» на початку 2000-х років надрукував кілька з цих узагальнюючих попередню роботу нарисів («Чи всі українці мовчали про голод?», «Заплямовані» трьома буквами» тощо). Свого роду подякою за них з мого боку стали спеціально підготовлені розлогі відгуки на книги з бібліотечки, яку видає газета.

Просвітяни та представники Кіровоградського українського клубу запрошували для виступів. З рук Миколи Васильовича Хомандюка навіть отримав грамоту за №509 від центрального правління Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка.

Крім того, маю серію статей про переслідування тоталітарним

режимом людей за національною ознакою («Болгарська контрреволюція на Кіровоградщині» та ін.), або родинну приналежності («Родинні зв'язки як... кримінальний злочин, або Що ховалося за цілком таємним наказом Миколи Єжова від 1937 року?», «Ежовые рукавицы» для дружин ворогів народу» тощо), що спростовує вигаданий сталіністами міф про те, що син за батька не відповідає.

Здається, окремі краєзнавці (наприклад, Лариса Анатоліївна Гайда, завдяки якій «потрапив» до кількох збірників наукових конференцій та випусків «Кіровоградського краєзнавчого вісника») вважали, що мав би більше заглибитися в якусь конкретну тему. Скажімо, з її легкої руки до цього часу до мене звертаються як дослідника української революції в селі Глодоси, про що, до слова сказати, писав в останнє багато років тому. Втім, усе так і не так. Адже знаходячи все нові й нові нікому невідомі архівні документи, цінні з історичної точки зору, я просто змушений постійно переходити від однієї цікавої до іншої, не менш захоплюючої теми. Адже з дитинства тягне ділитися відкриттями з усім світом. Тож, коли потрапляють на очі нові джерела, то й нова тема розвивається сама собою, а стару - доводиться відкладати до нагоди. Так само писав і про цвіт нації, який дали Глодоси («Уроки української...», «Як з корифеїв робили фарисеїв...», «Ще раз про глodosівську «Просвіту» тощо). Або вже якимось само-сабою (навіть без впливу Романа Миколайовича Коваля чи Василя Вікторовича Білошапки, до безцінного доробку яких ставлюся з повагою) брався за тему отаманів-самостійників («Операция по очистке района от петлюровского элемента», «За участь у банді Степового...»). Вихований справжніми джерелознавцями, просто не міг залишити неопублікованою так звану «Історію банди Хмари» («Вежа», частково - «Вечірня газета»). Цікаво, що селяни навіть під страхом репресій у двадцяті роки не дистанціювалися від свого улюбленого отамана. Так жителі одного з сіл Олександрівщини, захищаючи земляка від арешту, підписали документ, в якому простодушню говорилося: «Тоді все село служило у Хмари».

Є публікації, на які прямо або опосередковано надихнули ті чи інші краєзнавці, як Володимир Миколайович Босько та Костянтин Васильович Шляховий. До них належить, наприклад, стаття «Гірка „ягода” дворянина Ерделі». Знайшовши кримінальну справу на одного з представників славного роду, завдяки попереднім дослідникам уже знав про що і як писати. А було й таке, що брався писати тільки через те, що в якомусь архівному документі траплялося прізвище відомої людини. І досі не знаю чи має бодай якимсь відношення Афанасій Сінаус, хлібороб з села Панчеве, розстріляний у 1938 році, до колишнього очільника «Червоної зірки» й нинішнього міського голови Кіровограда? Але саме така дивна обставина дала поштовх до написання статті «Контрреволюційна організація, якої не існувало».

Траплялися справи цікаві тим, що містили моторошні

автографи. Наприклад, я знайшов документ, підписаний власноруч червоним олівцем керманічем ОДПУ Генріхом Григоровичем Ягодою («За підписом Ягоди»). Йдеться про справу зразка 1931 року стосовно «шкідництва» на заводі «Червона зірка», з якої яскраво видно, як саме фабрикувалися самонаклепи. Не без емоцій споглядав підпис, зроблений м'яким олівцем синього кольору, котрий тримала рука уродженця Одеси, Генерального прокурора СРСР Андрія Януарійовича Вишинського («Троцькістка Клебанова»).

Як не дивно, але за документами радянських спецслужб сміливо можна писати навіть історію певних галузей промисловості Кіровоградщини («Шкідництво» на буровугільних шахтах Олександрійщини, «Подвійний удар коричневих і червоних по... кіровоградському трамваю» тощо). Або політичних партій чи громадських організацій. Свого часу в «Народному слові» навіть започаткував рубрику «Українські політичні партії (з історії)», куди мені вдалося вмістити дані бодай про декого з репресованих прибічників Української соціал-демократичної робітничої партії, Конфедерації анархістських організацій України «Набат», Української партії соціалістів-революціонерів, навіть - ОУН. Пощастило дещо дізнатися й про минуле дитячо-юнацьких організацій скаутів та пластунів («Записки елисаветградських скаутів вісімдесят років зберігалися під грифом «цілком таємно»; «Сучасні кіровоградські пластуни теж мають свою історію»). Виявилось, що у дореволюційній справі стосовно місцевої анархістки збереглося листування зі скаутами з Одеси, а в іншій, зразка 1936 року, згадується вилучена в «залізничника-націоналіста» з Гайворона книга Івана Олексієва «Український пластун». Подавав і маловідомі факти про навчальні заклади області, зокрема, про кавалерійську школу («Командирован от Одесского ГПУ», «Справа «Школа»).

На кривавих скрижалях радянських спецслужб записана історія й багатьох релігійних конфесій. Є тут інформація й про католицького священика з Голованівська Йогана Йосиповича Лаврецького, якого цінував сам Папа Римський («Репресії проти римо-католиків на Кіровоградщині у 30-ті роки»). І про лиху долю прихильників та служителів УАПЦ («Петро Кульчицький: від поборника УАПЦ до жертви Соловків», «Священник-патріот Микола Гагачій, котрий писав вірші під псевдонімом «Полтавець»); ієговістів («Чому тонкий заарештував Вербу?»); так званих «тихонівців» («Ібо, кого любить Господь, того наказує»); православних московського патріархату («Мученики за веру») і навіть незвичних, але від того не менш трагічних, краснодраконівців («Скопцы-краснодраконовцы»).

Враховуючи особливості Історичних джерел, довелося писати про петлюрівців справжніх і людей даремно затаврованих причетністю до цього руху («Служил у Петлюры?»). Репресовану жінку, котру звинуватили в тому, що вона, буцімто, є отаманша Маруся Никифорова, а насправді такою не

була («Для нас Маруся - не просто Марія»). Розповідати про людей пересічних і широковідомих. Так, у справі репресованого кіровоградця Литвиненка, знайшов інформацію про його листування під час війни з визначним діячем книговидавничої справи та «Просвіти» Іваном Микитовичем Тиктором. Цікаво, що тодішній директор видавництва «Волинь» спонукав знайомого до поширення українських видань на Кіровоградщині («Український Бівербрук. Невідомі сторінки життя видатного видавця»). До речі, на тему поширення преси в окупованій Олександрії присвятив статтю «Заботы Семена Турбаевского». Траплялися документи, пов'язані з біографією корифея вітчизняного театру Миколи Карповича Садовського, якого ГПУ називало «українським шовіністом» («Микола Садовський під «недремним оком» ГПУ»). Про нашого земляка й улюбленого учня Олександра Потєбні розповів у матеріалі «Зінов'ївське науково-краєзнавче товариство, або Василь Харцієв в і ДПУ». Не міг промовчати в пресі, побачивши фільтраційну карту (передавалася разом з іншими кількома тисячами до обласного архіву) на в'язня Бухенвальда Федора Миколайовича Плотніра, відомого краєзнавця та колекціонера з Нової Праги. Ще в 1995 році мене зацікавило, що наш земляк Лев Мацієвич - відомий пілот Російської імперії, котрий навіть одіозного Столипіна підіймав у небо, - був прибічником Міхновського й самостійної України («Ми з Мацієвичем...»). Нарешті, серед репресованих тоталітарним режимом були й зовсім неординарні особистості, такі як уродженець сучасного Петрівського району етнічний німець Пеірн Петрович Рейснер («Изобретатель «Perpetuum mobile»).

Окремо в моїх дослідженнях стоять теми, пов'язані з Другою світовою війною. Зрозуміло, чимало довелося писати про участь у війні земляків-співробітників радянських спецслужб («Бійці таємного фронту у вирі минулої війни», «Німці так довіряли розвіднику, що нагородили медалями»), про партизанський рух («Шеф райуправи або таємниця загону ім. М.С.Хрущова»), а також щодо інших подій («Один із ста тисяч, або Як оточення під Зеленою Брамою позначилось на долі простого солдата»). Тему окупації Кіровограда висвітлив в окремому нарисі, зміст якого використав відомий краєзнавець Юрій Миколайович Матівос в одній із книг.

Кілька окремих матеріалів, побудованих на моторошних документах, присвятив Голокосту («Звір на прізвище Коцоев», «За віщо ти тягнеш мене на смерть?», «Перевертыши», «Без права на прощание», «Каратель» тощо).

Намагався правдиво висвітлити діяльність українського патріотичного підпілля на території області («З боївками УПА і патріотичною музою по Кіровоградщині»; «Федір Тамко: трагічної долі поет і патріот», «Микола Горянський був членом ОУН і мав вступати до УПА, але став червоноармійцем і в'язнем ГУЛАГу», «Чи ходили «бофони» Кіровоградщиною?», «Зв'язкова ОУН під псевдо «Хмара», «Арештовані

окупантами, бо співали «Ще не вмерла...», «Отримав завдання відкрити їдальню для членів ОУН», «Російськомовна листівка УПА», «Сторінки з архіву СБУ, або ОУН на Кіровоградщині», «Гітлерівські та сталінські спецслужби шукали рівненчан, які пошили український прапор та виготовили тризуб»). На жаль, досі багато людей живуть хибними стереотипами щодо подій того часу, коли карні справи гітлерівців стосовно борців за незалежну Україну (де, в прямому розумінні, не встигло висохнути чорнило), «ничтоже сумняшеся», тобто без найменших вагань продовжували сталінські спецслужби. Останніх цікавило буквально теж самісіньке: ті ж особи й події. Ні Гітлеру, ні Сталіну не потрібна була Самостійна... Зовсім юних хлопців і дівчат спершу катували й розстрілювали в Кіровоградській тюрмі СД та відправляли до Бухенвальду окупанти, а згодом - знищували й відправляли до ГУЛАГу вже «свої». Прикро, що дехто схильний співвідносити їх з поліцаями-карателями. Це при тому, що між жовто-блакитними пов'язками останніх і патріотичним підпіллям різниця не менша, ніж між вчинками окремих україноненависників і жовто-блакитними значками, які вони носять на своїх грудях.

Згадувати про музейну роботу (хай і на громадських засадах) і солодко й боляче. Створення у другій половині 80-х років музею управління КДБ по Кіровоградській області - музею Володимира Івановича Чинченка - було викликано, насамперед, горбачовською «перебудовою», котра мала на меті - ще ширше, ніж ХХ з'їзд КПРС, - привідкрити завісу театру репресій, водночас наочно показуючи, що постраждали, мовляв, і самі чекісти, насамперед, «вірні лєнінці». Зрозуміло, що той музей не міг відповідати ідеології нової України. Хоча чисельні експонати можна й потрібно було використати, нехай і з іншим акцентуванням. ...На жаль, коли до 10-ї річниці СБУ разом з художником-дизайнером Андрієм Михайловичем Надеждіним довелося створювати кімнату-музей вже нової української спецслужби - багато було втрачено: приміщення, колись наповнене раритетами, завдяки копіткій праці В.Чинченка стояло пустою, а для нового музею було виділено значно меншу кімнату; якісь експонати повернули власникам, котрі перед тим дарували родинні реліквії; щось потрапило до інших музеїв, зокрема, шкільних... І все, якась дешиця збереглася. До того ж, у відновленій в 2002 році кімнаті-музеї, відлік історії спецслужб краю починався вже не за класичними радянськими мірками (тобто, з «Великої Жовтневої соціалістичної революції 1917 року»), а - з доби козацької. Зі стендів можна було дізнатися, що відома земляна фортеця Св. Єлисавети, яка є символом нашого міста, крім усього іншого, ще й тісно пов'язана з козацькою розвідкою Війська Запорізького. Звідси до Очакова зі спеціальним завданням у 1758 році ходив сотник Василь Кошовенко. Тут тривалий час - після погрому у червні 1775 року Запорізької Січі генералом Текелією, війська якого посилалися для згаданої «чорної справи» саме з даної фортеці, -

зберігалися так звані «Секрети Війська Запорізького». Іншими словами - документація спецслужб Нової Січі за десятки років. Звідси правитель Новоросії Мельгунов керував резидентурою розвідки Російської імперії у південному регіоні аж до Криму й Туреччини включно. Тут царські спецслужби боролися чи не з першими у світовій практиці професійними терористами. Сам одіозний начальник Московського політичного розшуку - «охранки» - Сергій Васильович Зубатов цікавився ходом розслідування діяльності (територія сучасного Петрівського району) соціал-демократичного гуртка з українською назвою («Зіронька», Зубатов і слідча справа ДПУ)... З Кіровоградщини родом і відомі в трагічній братовбивчій історії України чекісти: Сергій Тарасович Карій-Даниленко (уродженець села Високі Байраки) і Терентій Дмитрович Дерibas (сміт Онуфрїївка), про якого з особливою неприязню розповідається в книзі Бориса Ширяєва «Неугасимая лампада». Більше того, в 20-х роках в ГНУ служив одіозний чекіст на прізвище Гітлер! («Гітлер працював на Сталіна і допитував Фурманова. А відбувалося все... в нашому місті»). В середині 30-х, саме тоді, коли місто на Інгулі в черговий раз змінювало назву з Зінов'ївська на Кірове, а більшовицька таємна поліція ОГПУ перетворилася на НКВС, міськвідділом керував Дмитро Миколайович Медведєв - майбутній командир «Победителей» і письменник. Родом із Знам'янського району Василь Андрійович Олійник, легендарний ковпаківець; диверсант, який у свої сімнадцять знищив вибухівкою силу силенну ворожих ешелонів та іншої техніки. Мені пощастило не просто спілкуватися з ним, але й надрукувати децицію його безцінних спогадів («Юный ветеран партизанских походов»). Ця земля дала й одного з засновників українських спецслужб доби УНР Михайла Яковича Красовського («Гімназія: кузня кадрів для спецслужб?»). Тут діяли гетьманські спецслужби і звідси черпала керівні кадри розвідка Української Народної Республіки в екзилі (про це теж були окремі статті). В особі Бернарда Ілліча Яррова край має відношення навіть до створення спецслужб США та західних антирадянських підривних центрів («Засновник і керівник «Вільної Європи» або несподівана доля елисаветградського гімназиста»)... Про новітню історію розповідає стенд, присвячений учасникам бойових дій за кордоном («їх називають афганцями»). Згодом у музеї з'явилися матеріали, присвячені архівній діяльності УСБУ щодо Голодомору та національно-визвольного руху. Додам, що про музей писали Володимир Босько «Українським бійцям «невидимого фронту» присвячується» та Наталя Щербина «Кімната-музей - до десятиріччя СБУ».

Світлина дореволюційної доби та окремих «етапів великого шляху» з кримінальних справ, навели на думку підготували ілюстрований ними матеріал для «Кіровоградської правди».

Краєзнавство дало можливість познайомитись з багатьма цікавими людьми, про що вже частково розповів. Крім вище згаданих, пощастило

спілкуватися з Інтелектуалом та Інтелігентом з великої літери Володимиром Іллічем Пристайком (у другій половині 90-х відвідував Кіровоград, як заступник Голови СБУ). Тоді ж, поталанило взяти коротеньке інтерв'ю, яке, згодом, ввійшло до його книги «Я жив разом з країною»). Згодом, він надіслав мені книгу «Михайло Грушевський і ГПУ- НКВД» з двома підписами: власним та співавтора - відомого історика Юрія Шаповала. Наразі цінну книгу передав до Літературного музею ім. І.Карпенка-Карого. А ось керівник вузу української спецслужби Володимир Степанович Сідак (після прочитання мого нарису «З минулого української розвідки» наприкінці 1993 року у телефонній розмові пропонував далі працювати під його керівництвом). Приємно було прочитати в газеті «День» позитивний відгук на мою публікацію, присвячену Голодомору, від доктора історичних наук Віталія Вікторовича Стецкевича, колишнього куратора в роки навчання в ДДУ. В одній із статей, присвячених краєзнавчим матеріалам, надрукованим у періодичних виданнях Кіровоградщини за часи незалежності, вчений-історик Олексій Дмитрович Брайченко неодноразово звертається до мого доробку...

Інколи мені просто нагадували, що я, крім усього іншого, ще й... краєзнавець. Гадаю, що так сталося, коли у грудні 2008 року був запрошений до відділу краєзнавства бібліотеки імені Дмитра Чижевського, де з рук Олега Олександровича Бабенка отримав диплом про присвоєння звання «Почесний краєзнавець Кіровоградщини».

Здається, тільки Василь Васильович Бондар намагався щось зробити для видання книги, під обкладинку якої потрапила б бодай дециця того, що я написав. Втім, безрезультатно. Тож, досі я є співавтором книг, які зробили інші люди, починаючи від «Часу «чорного ворона» (1995) й до п'ятитомника «Реабілітовані історією. Кіровоградська область» (2004 - 2009). Крім того, є мої матеріали в багатотомнику «Книга пам'яті та скорботи»; «Кіровоградщина. Історія. Традиції. Сучасність» (нарис «Від епохи концтаборів до громадянського суспільства» та матеріал про УСБУ в області (без підпису) (2008); «Патріоти Кіровоградщини у ворожому тилу» К. Врадія (2006); багатотомнику «Український голокост 1932-1933 р.р.» (видання НУ КМА починаючи з 2003 року); «Короткій історії злочинів і покарань» (2011) тощо. Ще мав причетність до створення буклетів та написання історичних нарисів до них (з нагоди 15 річниці УСБУ та 20-ої - прокуратури області). Співавтор історичної частини статті про військово- медичну службу УСБУ в Кіровоградській області, яка ввійшла до книги «Організація і розвиток системи медичного забезпечення органів державної безпеки України», надрукованої у 2011 році видавництвом Дніпропетровська та Тернополя...

Неодноразово доводилось писати відгуки на книги, де знаходив невідомі імена, пов'язані з нашим краєм: «Одеський мартиролог», «Книга пам'яті України про громадян, які загинули у воєнних конфліктах за

рубежем». На публікації колег-істориків, краєзнавців («Історія Кіровоградщини від Володимира Боська») та місцевих літераторів («Білоусові арабески»). Інколи ділився власними враженнями від прочитаних мемуарів класиків вітчизняної культури («Корифеї в спогадах і щоденниках Сергія Єфремова»).

Інколи, при нагоді, згадували й мене. Наприклад, Сергій Іванович Шевченко в книзі «Історія Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка» або Володимир Миколайович Босько - в своїх «Історичних календарях Кіровоградщини».

Щось зроблено й на телебаченні. Ще на початку 90-х з архівними справами в руках брав участь у зйомках передачі, присвяченій голодомору 1932-1933 років. Потім цю ж тему, але зі значно більшим багажем знань розвивав у фільмі Олени Миколаївни Раміциної. У співавторстві з Володимиром Миколайовичем Мошинським та незабутнім Миколою Васильовичем Хомандюком готував документальний фільм «Ми - соратники». Гадаю, стрічка вже зараз має історичну цінність, адже розповідає про очільників регіональної структури української спецслужби 1974-1999 років, які збиралися в Кіровограді з нагоди 60-річчя області.

Додам, що мене завжди цікавило не лише історичне, але й природниче краєзнавство. Якби не іст-, то вчитися б мені на біофаці, куди спершу й нестримно тягло - переважно завдяки пронизливому Джеральду Даррелу та журналу «Юный натуралист». Щасливий з того, що мав нагоду спілкуватися з незабутнім Михайлом Михайловичем Ножновим. Маю невеличку, втім, улюблену добірку власноруч написаних спостережень за живою природою рідного краю («Білка - спільниця шпаків», «Соня, вовчок, ліскулька...», «І вони - як люди», «Ніка-закопувачка їжаків» тощо). Свого часу намагався залучити до популяризації природи краю й старшого сина Андрія («Синиця-ремез: дійсність і казка», «Сколія - не шершень, не мутант, а окраса природи» тощо).

Вірші пишу переважно «для внутрішнього використання». Зробив, щоправда збілочку. Щось на зразок «домашнього альбому»... Втім, таки закінчу на ліричній ноті.

Немає ні трамвайчиків, ні колій.

Ковтнула їх забута вже війна.

Двірцева й Перспективна босі й голі.

З лубків Ліпатова лиш передзвін луна.

Чорніє лід. І сніг на сонці тане.

Струмки срібляться і в Інгул біжать.

Калюжі висохнуть і глибоченні рани

Розкриють вулиці, але не тільки їм страждать...

Весняні води археологів примножать.

Стрімкою думкою у підземелля поведуть.



І Юрій Матівос уяву розтривожить:  
Давні легенди міста оживуть,..

**Федір Шепель, почесний краєзнавець Кіровоградщини**  
З книги: Стежинами пам'яті. З історії краєзнавчого руху на Кіровоградщині. Вип. 1.  
/ укл. Лариса Гайда. - Кіровоград: Видавець Лисенко В. Ф. –2013. – 158 с.

## Фотоархів

Фото 00. Федір Шепель і ОлегБабенко

Фото 01-05. Ф.Шепель. Презентація книги „Ніхто не хотів помирати, або Репресований „Єлисавет-Зінов'євськ-Кірове-Кіровоград” (2014)

Фото 06. Федір Шепель на презентації книги спогадів про А.Б.Іванка „Я завжди пишався званням учителя...” (2015)

Фото 07. Федір Шепель на презентації книги (2012)

Фото 08. Виступ Федора Шепеля на Краєзнавчих студіях у відділі краєзнавства ОУНБ ім.Д.І.Чижевського (2015)

Фото 09. Федір Шепель і Вадим Колечкін і (2016)

Фото 10. Федір Шепель і Сергій Колесник і (2016)

Фото 11. Обговорення творів-претендентів на обласну літературну премію ім. Євгена Маланюка (2014)

Фото 12. Федір Шепель

Фото 13. Виступ Ф.Шепеля на презентації книги В.Даценка „За те, що євреї” (2017)

Фото 14. Ф.Шепель на презентації збірки поезій С.Ринкевмч „Навзаєм” (2016)

Фото 15. Краєзнавчі студії „Федір Шепель: чверть віку краєзнавчими стежками” (2016)

Фото 16. Виступ Ф.Шепеля на Краєзнавчих студіях „Сторінками кримінальних історій нашого міста” (2017)

Фото 17. Федір Шепель і Володимир Поліщук (2017)

Фото 18. Федір Шепель серед учасників Краєзнавчих студій (2017)

Фото 19. На Краєзнавчих студіях (2015)

Фото 20. На Краєзнавчих студіях (2014)

## Іменний покажчик

Андрієвський Павло	136, 143, 312
Антонович В.	109, 114
Антонович Д.	150
Бабенко О.	35, 40, 41, 42
Бабенко Оксана	43
Багацький Леонід	523, 524
Бандурка Олександр	469, 486
Березан Олександр	487
Березняк Євген	511
Білоус В.	364
Білоус Віктор	409
Боган Сергій	388
Божий Д. (Шепель Ф.)	174, 175
Божора Ф.	164
Бойко Сергій	525
Бокій Нінель	504
	1, 6, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 28, 29, 31, 33, 34, 38,
Бондар В.	43,433
Босий О.	3
Босий П.	3
Босько В.	3, 370, 420, 471, 521, 526, 527, 528
Бочковський Ольгерд	443
Василик А. (Шепель Ф.)	50, 116
Василько А.(Шепель Ф.)	51
Верстюк О.	36
Вечірній В. (Шепель Ф.)	92, 93
Винниченко В.	153, 237, 430
Вінграновський Микола	480
Войнов Сергій	481
Волков І.	16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 28, 29, 31, 33, 34,
Вороний Микола	18, 126, 143, 146, 224, 312, 506
Врадій К..	27
Гагалій Микола	179, 246
Гайда Л.	11, 35, 44, 45, 47, 402
Гітлер	390
Гоголь Микола	382
Гончаренко В.В.	1
Голуб О.	79
Горліс-Горський Юрій	510

Горянський Микола	342
Грабовський Міхал	458
Грабянка Г.	123
Григор'єва Т.	35, 40, 41, 42,
Громовий В.	8
Грушевський М.	237, 502
Гулак-Артемівський Яков	495
Гурін В.	108
Гусейнов Г.	30, 416, 455
Даниленко Василь	4, 376
Данилюк Ю.	12, 13, 15, 28, 29, 31, 33, 34,
Даценко Василь	46, 410, 436, 475
Дацька В.	9
Дейнега Н.	129
Дзюба Іван	485
Добролежа Лідія	480
Догадько Л.	396
Дубосар С.	353
Ейер Х.	63
Єфремов Сергій	371
Жолонко Сергій	375
Журавська Л.	36
Журавський Владислав	36, 503
Журлива Олена	71, 482, 483
Залізняк Максим	64
Золотаренко Ганна	87
Іваненко В. (Шепель Ф.)	334
Іваненко Р.	173
Іваннікова Л.	4
Іванов Вячеслав	439
Ігор архієпископ	291
Камінський Ю.	166
Кандидатенко Н. (Шепель Ф.)	176
Карауш Т.	12, 13, 15, 38
Каретич Єлизавета	158
Карпенко Володимир	347
Кизименко Ольга	529
Кир'янов Володимир	465, 472
Кіровоградський М. (Шепель Ф.)	94
Кішка Самійло	110
Климасенко С.	170
Клочек Григорій	462
Кобильчак Віктор	334
Коваленко Олександр	190
Коверга Анатолій	400, 419
Кодацький А.(Шепель Ф.)	147-148, 177-178, 200
Козм'ян О.	140
Колісник С.	39
Корнієнко В.	530
Коробка Феодосій	481
Костомаров М.	81
Кошиць Олександр	495
Крайченко В. (Шепель Ф.)	117
Кривенко Віталій	522
Кривоғуб І.	8

Кривоніс М.	79
Крим Анатолій	462
Крупницький Борис	477
Кулик Іван	258
Кулинич Лариса	515
Куліш Микола	368
Кульчицький Петро	138
Куманський Броніслав	440
Купрін Олександр	422, 428
Куриполе В. (Шепель Ф.)	95, 96, 118-120, 227-234, 252, 308
Курінний Н. (Шепель Ф.)	52, 191, 435, 463, 468, 514, 518
Ланчковський С.	38
Левитський Микола	512
Лисенко В.	43, 44,
Лисенко Микола	491
Лисенко Олександр	332
Литвин С.	8
Любарський Роман	531
Майборода Платон	469
Маланюк Євген	463
Малиновський Р.	457
Матівос Юрій	462
Мацієвич Левко	190
Мельник П.	493
Михалевич Ірина	488
Мицик Ю.	4, 10, 21, 26, 255, 398, 407, 456, 507
Мігуш В.	261
Мігуш О.	261
Могила Семен	509
Мощинський В.	537
М'ятович Валерій	470
Назаренко Борис	309
Назаренко О. (Шепель Ф.)	179
Невкритий О.	343
Негретов Павел	222
Недайкаша Василь	512
Нечипоренко М.	356
Німець Ганна	525
Огієнко Іван	381
Олейник В.	171
Олександренко Ф. (Шепель Ф.)	258
Ольжич Олег	227
Онишко В.	6
Орел Світлана	432, 433
Орлик Пилип	225
Осмьоркін Олександр	489, 513
Панченко В.	37, 189, 377
Панченко Ярослав	377
Парсамов С.	200
Петлюра С.	20, 122
Петренко Іван	406
Петров В.	403, 417
Плахотіна Марія	486
Плачинда С.	101
Плотнір Ф.	141

Покаржевський Петро	444, 445, 446
Помазан Олексій	338
Потьомкін Г.	63
Пристайко В.	14
Пташник Тетяна	532
Ратієв С.	354
Ревчун Борис	516
Реєнт О.	12, 13, 15, 28, 29, 31, 33, 34, 38, 43,
Резнік В.	43
Ринкевич Світлана	476
Романюк Лариса	533
Романюк Н.	453
Руданський Степан	385, 437
Руденко Микола	399
Садовський Микола	320
Сахно Анатолій	438
Світленко Сергій	498
Сєдов В.	103
Сірко Іван	40, 215, 366, 369, 542
Скоропатська Настя	87
Скрипка Іван	128
Скрипник Олександр	508
Сліпченко Н.	9
Стріленко В.	259
Суворов М.М.	7
Суворовцева Н.	58
Сухов Ф. (Шепель Ф.)	149
Сюндуков Ігор	429
Тамко Ф.	25, 285
Тарапака А.	95
Терлецька Дарка	404
Тиктор Іван	161
Тичина Павло	474, 484
Ткаченко Г.	8
Тофтул М.Г.	431
Тронько П.	12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 28, 29, 31, 33, 34, 38, 43,
Тулуб Зінаїда	380, 411
Турбаєвський Семен	177
Туров Іван	226
Тухачевський Михайло	392
Ф.Ш.(Шепель Ф.)	180, 181, 201, 202, 236, 290,
Федоренко Олександр (Шепель Ф.)	253, 254, 347
Фісанович Ізраїль	412
Фісанович Тарас	412
Фортус Марія	511
Харцієв Василь	159
Хмара Пилип	306
Хмельницький Богдан	81, 263
Хомандюк М.	537
Хрисаненко О. (Шепель Ф.)	182-186
Частакова Надія	485
Черниш В.	16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 28, 29, 31, 33, 34,
Чижевський Дмитро	45, 403, 448, 449
Чижевський І.К.	201

Читальник Андрій (Шепель Ф.)	255
Читальник М. (Шепель Ф.)	2
Читальник Н.	48, 49, 53 - 91, 97-108, 121 -126, 150-154, 187-192, 203-207, 237, 238
Шаненко Н. (Шепель Ф.)	239
Швайченко Б.(Шепель Ф.)	3, 46
Швайченко Б.(Шепель Ф.)	193
Швейченко Б.(Шепель Ф.)	194
Шевельов Юрій	403
Шевченко Б.	43
Шевченко Сергій	383, 454, 499, 535
Шевченко Тарас	462, 514
Шевчук В.	69
Шерех Юрій	154
Шимановський Кароль	455
Шляховий К.	9, 32, 522
Шульгін Олександр	496
Шустер Є.	38
Щерба Наталя	536
Юрченко С.	30
Яворницький Дмитро	405, 498
Янчуков С.	40, 41, 42, 487, 520

## Зміст

Від упорядників.....	4
Передмова.....	5
Біографія Ф.О.Шепеля .....	6
I. Публікації Ф.О.Шепеля .....	6
1.1. Книги .....	6
1.2. Статті з окремих видань .....	7
1.3. Публікації в періодичній пресі.....	14
II. Публікації про Ф.О.Шепеля.....	65
2.1. Окремі видання .....	65
2.2. Періодичні видання.....	65
III. Фільмографія .....	67
IV. Web- публікації .....	68
Додаток 1. ....	68
Фотоархів.....	82
Іменний покажчик.....	83